

Vrchlická

NO 14. 1. 1947 ●; ● ref. Z oříšku královny Mab: vpa (V. Pazourek), Svob. noviny 18. 7. 1947; F. H. (Holešovský), Komenský 72, 1947/48, s. 173 ●; ● ref. U divadla: jtg (J. Träger), Práce 21. 12. 1947; AMP. (A. M. Píša), PL 3. 1. 1948 ●; ● k šedesátinám: F. Götz, Nár. divadlo 23, 1947/48, s. 162; J. Honzl, Svob. noviny 6. 3. 1948 ●; N. Č., F. H. (Černý, Holešovský): ref. Nová Anděla, Komenský 74, 1949/50, s. 218; ● ref. Vincka: V. Stejskal, LidN 2. 3. 1951; M. Jungmann, NŽ 1951, s. 632 ●; ● ref. Básník s dětmi: V. Pazourek, Dětská kniha 1956, č. 4; V. Kovářik, NŽ 1956, s. 598 ●; F. Götz: K sedmdesátinám E. V., Tvorba 1958, s. 237; ● ref. Verše: J. Petrmichl, LitN 1959, č. 30; A. Jelínek, Plamen 1959, s. 569 ●; ● ref. Dětství a mládí s Vrchlickým: M. Postler, Plamen 1960, č. 11; J. Brabec, ČLit 1961, s. 72 ●; ● ref. Paprsky: rl, LD (Brno) 23. 5. 1963; Z. Kožmín, Plamen 1963, č. 10; JM, LitN 1964, č. 8 ●; V. Závada: K narozeninám, LitN 1963, č. 10; ● ref. Sestry: J. Červenka, LitN 1966, č. 2; D. Zavadilová, Impuls 1966, s. 293; V. Kovářik, ZM 1966, s. 513 ●; J. M. Kvapil: Lyrička českého jeviště, Divadelní noviny 11, 1967/68, č. 16; J. Vaníček: ref. Ozvěny, Plamen 1968, č. 4; ● nekrology: V. Müller, LD 25. 7. 1969; hš (H. Šimková), Večerní Praha 25. 7. 1969 ●; M. Hubáčková: Otázky adaptace v Oříšku královny Mab, ZM 1982, s. 154; V. Štěpánek in E. V.: Dětství a mládí s Vrchlickým (1988); A. Marxová: Lze Shakespearovy hry převyprávět?, ZM 1988, s. 157; J. Březina in Děti slavných rodičů (1995, s. 146); J. Slomek: S otco-vým pseudonymem (k 110. výr. nar.), LidN 5. 3. 1998; R. Brzobohatý: Nikdy se nevracej... 1 (vzpomínky), Divadelní noviny 2006, č. 19.

jjp

Jaroslav Vrchlický

* 17. 2. 1853 Louny

† 9. 9. 1912 Domažlice

Básník, dramatik, prozaik, překladatel, literární i divadelní kritik, esejista, vůdčí představitel lumírovské generace. Jeho rozsáhlé a všestranné dílo je výrazem rostoucího sebevědomí české společnosti a vzestupu její kultury v poslední třetině 19. století. Zvláště české poezii přineslo nebyvalé bohatství látek a forem, vzrušenou smyslovost, novodobou reflexi i vnitřní neklid a rozkolísanost moderního člověka zmítajícího se ve vztahu k budoucnosti lidstva mezi úzkostí a nadějí. Jeho tlumočení poezie z nejrůznějších dob a národních kultur, doprovázené zpravidla literárními portréty a esey, znamenalo epochu v dějinách českého básnického překladu. Tematicky i žánrově rozrůzněnou dramatickou tvorbu charakterizuje zejména novoromantická lyričnost.

VI. jm. Emil Frida (psal se i Frída). – Otec Jan Jakub F. byl nepřilíh úspěšným kupcem v Lou-

nech, Slaném a v Domažlicích, obchodníkem s obilím v Moravské Ostravě a správcem mlýna v Čisté u Rakovníka. Od synových čtyř let svěřil jeho výchovu svému švagrovi A. Kolářovi, faráři v Ovčárech u Kolína, a jeho matce. Zde V. chodil do obecné školy (1857–61), pak do hlavní školy v Kolíně (1861/62). V Ovčárech prostřednictvím babiččina vyprávění navázal první vztahy s literaturou a posiloval je četbou ze strýcovy knihovny. Gymnázium začal navštěvovat 1862 ve Slaném (spolužák V. Beneš Třebízský), po roce přešel znovu do 1. třídy na pražské novoměstské piaristické gymnázium s ubytováním v arcibiskupském semináři. Po nezdaru v němčině v 5. třídě V. absolvoval 6. na soukromé škole J. Jungmanna a poté (po neúspěchu v přijímací zkoušce do 7. třídy gymnázia) opakoval 6. třídu v Klatovech. Zde navázal literaturou podnětené přátelství s J. Thomayerem (ten je také původcem jeho literárního jména, přejímajícího krycí jméno zapomenutého kutnohorského básníka J. V. Jelínka podle říčky Vrchlice) a prožil první vážnější lásku k dceři své bytné K. Martínkové (její stopy lze vysledovat ve sbírce *Z hlubin*, ve sbírce *Sny o štěstí* zase ohlasy neopětovaného, V. však dlouho provázejícího vztahu z Ovčár k M. Potěšilové). Po maturitě, veden strýcovým příkladem, vstoupil 1872 do pražského arcibiskupského semináře, po prvním semestru však přestoupil z teologie na filozofii (1873–75 si zapisoval historii, filozofii a románskou filologii); za studií učil česky mladého francouzského historika E. Denise, který mu prostředkoval první kontakty s francouzskou kulturou. V Praze V. navázal mnohá přátelství, zejména s předčasně zemřelým básníkem B. Jelínkem, s A. Jiráskem, malířem E. K. Liškou, později s J. V. Sládkem a (až do roztržky v 80. letech) s J. Zeyem. Po absolutoriu využil nabídku markýze Montecuccoli-Laderchiho a stal se na jaře 1875 vychovatelem jeho dvou synů; působil necelý rok nejprve v Maranu nad Panarem u Modeny a pak v Livornu. Italský pobyt znamenal pro V. jak možnost zvládnout dobře jazyk, tak v odloučení si ujasnit vlastní tvůrčí poslání; odrazil se i v několika jeho sbírkách, cele hlavně v *Roku na jihu*. Ostatní V. cesty do ciziny byly vesměs krátkodobé (1874 umělecká galerie v Drážďanech, 1879 s chotí Norimberk a 1882 společná cesta přes Holandsko a Belgie do Paříže, 1885 Dánsko, 1894 účast na literárním sjezdu ve Lvově, 1898 odhalení pomníku A. Mickiewicze

v Krakově, 1901 účast na oslavách jubilea V. Huga v Paříži). Po návratu z Itálie V. krátce učil na učitelském ústavu v Praze, koncem 1877 mu zajistilo základní existenci místo tajemníka na pražské české polytechnice. V této době vyvolala V. básnická tvorba první ostrou kritickou reakci, když jí byla vytýkána nadměrná orientace na cizí látky a přehlížení potřeb národního života (J. E. Kosina, E. Krásnohorská, satirické výpady R. Pokorného); kritika se týkala i orientace časopisu Lumír a rozrostla se v polemické boje mezi tzv. národním a kosmopolitním směrem v literatuře. Ještě z Itálie rozvinul V. obsáhlou konfesijní korespondenci se spisovatelkou S. Podlipskou, která svůj nekritický obdiv k němu vstúpila i své dceři Ludmile a připravila tak půdu pro vztah, který 1879 vyústil ve sňatek. Zprvu šťastné manželství, inspirující V. milostnou lyriku i poezii rodinnou (dcery Milada a Eva, pozdější spisovatelka a herečka Nár. divadla, syn Jaroslav), zasáhla na začátku 90. let hluboká krize ve chvíli, kdy i V. dílo, po počátečních sporech všestranně slavené, začalo být podrobováno zásadní kritice z řad mladé generace (F. X. Šalda aj.). Osobní krizi pomohl V. překonat milostný vztah ke K. Bezdíčkové (*Kvítk Perdity*) a po 1900 přátelství s M. Volfovou. Pesimistické nálady a nedůvěra ve vlastní tvůrčí síly, jež jako důsledek rodinné krize a negativních kritik pronikly do V. tvorby, kontrastovaly s veřejným uznáním doma i v cizině; svědectvím toho byly i první výbory V. básní v německých překladech (*Neuere Poesie aus Böhmen*, Vídeň 1883; *Gedichte*, Lipsko 1886, 1893, 1894; *Episches und Lyrisches*, Lipsko 1894), z dalších je pozoruhodný výbor K. D. Balmonta (*Izbrannye stichi*, Praha 1928). Opakovaně byl navrhován na Nobelovu cenu, stal se členem několika zahraničních akademií i čestným doktorem pražské univerzity, 1890 byl jmenován členem právě založené ČAVU a tajemníkem její 4. umělecké třídy, 1893 mimořádným a 1898 řádným profesorem srovnávacích dějin literatur na pražské univerzitě, 1901 (spolu s A. Dvořákem) doživotním členem panské sněmovny (1906 v ní pronesl jedinou řeč, podporující všeobecné volební právo). Po celý život byla mimořádná jeho veřejná společenská aktivita: jako vysokoškolský student se stal členem Umělecké besedy a studentského spolku Slavia, pořádal pro ně (později i pro Náprstkův Americký klub dam) přednášky, účastnil se univerzitních extenzí. Pracoval

ve výborech literárního odboru Umělecké besedy (1889 jako jeho předseda), Jednoty spisovatelů, Svatoboru a ve spisovatelském spolku Máj (1902 patřil k zakládajícím činitelům jeho Nakladatelského družstva). Docházel na schůzky umělecké stolní společnosti Mahábhárata, napsal stovky proslavů a příležitostných básní k akademiím, dobročinným počínům, divadelním představením, oslavám jubileí apod. (řada z nich současně vycházela jako samostatné tisky). Byl tajemníkem komise pro zkoušky středoškolských profesorů, krátce redigoval časopis Světozor a jeho módní přílohu Bazar, v 80. letech fejeton v listu Pokrok a literární přílohu deníku Hlas národa Nedělní listy, začátkem století poezii v časopisu Máj a krátce redigoval i Čes. revui. 1909 postihla V. mozková mrtvice a ochromila jeho intelektuální schopnosti. Poslední čtyři léta prožil na léčení v sanatoriích ve Stupčicích v jižních Čechách, v dalmatské Opatiji (1910–11) a před smrtí v Domažlicích (podle lékařského nálezu zemřel na sklerózu mozkových cév). Pohřben byl do hrobky Slavín na vyšehradském hřbitově. – Po jeho smrti vznikla 1912 Společnost J. V.; 1915–42 vydávala Sborník Společnosti J. V., přinášející odborné studie, biografická pojednání, korespondenci, informace týkající se dalších osudů V. díla a též cenné bibliografické soupisy (mj. i soupis V. veršů podle incipitů). Z nespokojenosti s prací Společnosti inicioval 1938 V. synovec, básník V. Frida založení Kruhu přátel J. V., jehož předsedou se stal básník J. Hora. – Osudy V. milostných vztahů beletristicky zpracoval F. Kožík v románu Za trochu lásky (1997). – V. bratr B. Frida, překladatel, prozaik a kritik, byl též editorem V. díla; sestra Anna Fridová (1856–1936), učitelka Ženského výrobního spolku, byla autorkou a redaktorkou publikací pro ženy.

V. představoval v české poezii pozdní typ romantického básníka, jež chápe tvorbu jako vyvrcholení tužeb národa i lidstva, jako nejvyšší společenskou hodnotu, a proto mu připadá i poslání stát se jejich nekompromisním svědomím a soudcem. V jeho poezii se prolíná touha po dosažení ideálu, jehož naplnění shledával v antické harmonii ducha a těla, s ostrou kritikou stíhající současnost, zejména války a sociální křivdy. Tomuto vnitřnímu napětí odpovídala i protikladnost básnického výrazu: zesílená subjektivita, moderní reflexivnost a vzrušená smyslovost, písňový popěvek i civilní prozaizující útvar mají svůj protějšek v pateticky vznos-

ném, rétorickém verši plném perifrází, apostrof, exklamací a básnických licencí (neologismy, adjektivní složeniny aj.), v jehož intonační splývavosti se značně oslabuje významová samostatnost slova a četnými inverzemi si podřizuje i větnou stavbu. – Nejživotnější složku V. díla tvoří žánrově velmi diferencovaná lyrika. Moderní reflexe o osudu lidstva, životě a smrti i o umění (včetně portrétů a příběhů četných tvůrců) v ní střídají přírodní obrázky často konfrontující vnější jevovou stránku s osobními náladami a duševními stavy. Jádrem téměř všech V. lyrických sbírek však tvoří intimní poezie. Po prvních spíše platonických vznětech (*Sny o štěstí*) se už ve verších z Itálie uplatnila na tehdejší dobu až provokativní smyslová konkrétnost (*Rok na jihu*), která se naplno rozvinula v milostných verších vyvolaných vztahem k L. Podlipské (*Eklogy a písně, Dojmy a rozmary, Poutí k Eldorádu*). Touha po plném citovém a smyslovém vyžití jedince, vyjadřovaná často i reminiscencemi na antickou mytologii, se stávala součástí snahy povznést lásku nad všednost každodenního života. Časem však i do těchto erotických vznětů začínaly pronikat trpké tóny (*Jak táhla mračna, Hořká jádra*), které vyústily, ne bez souvislosti s odmítavými postoji kritiky mladé generace, v lyriku bolestného zklamání a vnitřního zápasu za obnovení životní rovnováhy (*Okna v bouři, Písně poutníka*). V pozdější V. milostné lyrice se vděčnost za chvíle štěstí snoubí s reflexí prchavosti lidského života (*Korálové ostrovy, Skryté zdroje*). Intimní lyrika se prosazovala i ve sbírkách, v nichž V. virtuózně aplikoval rozmanité básnické formy a strofické útvary hlavně z románských literatur (ritornel, rondel, rondó, rispet, sestina, siciliana, balata, villonská balada, sonet) a z orientální poezie (pantoum, gazel). Prokázal přitom značnou citlivost při hledání odpovídající námětové oblasti (zpravidla opět vztah k umění, přírodní a intimní lyrika), citové atmosféry i způsobu, jak formálně zvládnout kaclub zvoleného básnického útvaru (*Hudba v duši, Moje sonáta, Fanfáry a kadence*). Lyrické dílo završil dvěma ostře protikladnými sbírkami: jásavým hymnem k oslavě přírody a života, jímž si získal mladé lyriky přicházející po generaci 90. let (*Strom života*), a předzvěstí blížící se životní tragédie (posmrtně vydaný *Meč Damoklův*); obě tak ve zkratce naznačily rozpětí vši V. lyriky, pohybující se od vrcholného opojení štěs-

tím až k temným okamžikům zoufalství a beznaděje. – Také ve V. epice se uplatňoval silný reflexivní prvek. Výrazně zasáhl monumentálně koncipovaný cyklus *Zlomky epopeje*, v němž V. usiloval po vzoru některých románských básníků (V. Hugo, Ch. M. Leconte de Lisle) vytvořit dějinný obraz lidstva od nejstarších časů po současnost, a v několika sbírkách mu dodal výraznou myšlenkovou páteř (zejména *Duch a svět, Sfinx, Dědictví Tantalovo, Breviář moderního člověka, Skvrny na slunci*). Ostatní drobná epika (*Staré zvěsti, Zlomky epopeje, Fresky a gobelíny, Nové zlomky epopeje, Boží a lidé* aj.) i velké epické nebo epiko-reflexivní skladby (*Hilarion, Twardowski, Bar Kochba*) jen dále doplňovaly základní ideu cyklu vysledovat na mytických, legendárních i historických látkách etické principy vývoje lidstva a osvětlit tak přítomnost i budoucnost; vycházely z dobového evolucionistického cítění opírajícího se o představu sebezdokonalování lidstva, které se vyvíjí k stále hlubšímu naplňování ideálu pokroku, svobody a humanity. Důraz položený přitom na mýtus, báji a legendu však svědčí o tom, že i epiku V. používal především jako prostředek k rozvinutí jak vznosného patosu a fantazie, tak subjektivního postoje. Právě jeho vlivem se i v tomto cyklu střídají verše plné optimistických výhledů s projevy krajní skepse. Časté konfrontace minulosti s přítomností vedly k zaujetí kritického stanoviska k současnosti nebo, jak je tomu u některých českých látek (zejména *Legenda o svatém Prokopu* ve sbírce *Mýty I, Selské balady*), k posilování národního demokratického vědomí čtenáře. Jednotlivé básně V. byly zhudebněny K. Bendlem, Z. Fibichem, J. B. Foerstem, L. Janáčkem, K. Kovařovicem aj. – Součástí V. původní tvorby byly i prózy, drobné povídky, črty a jediný román *Loutky*, jehož titul symbolizuje vztah jedince a osudové síly řídící jeho jednání. Závažnější místo zaujímá ve V. díle dramatická tvorba, podnětá otevřením Nár. divadla. Tragédie, činohry, veselohry, proverbské i příležitostné drobné výstupy psal všem i prózou, látkově obsáhl úsek od evropského starověku po současnost. Nejčastěji se obracel k antice (nejúspěšnější se stala trilogie *Hippodamie* s částmi *Námluvy Pelopovy, Smír Tantalův* a *Smrt Hippodamie*, jako melodram zhudebněná Z. Fibichem), k renesanci (veselohra *Soud lásky*) a k českým dějinám (trilogie o srážce pohanství s křesťanstvím *Drahomíra*,

Bratři a Knižata, veselohry *Noc na Karlštejně*, *Rabínská moudrost*). V uměleckou ctižádostí bylo vytvořit poetické drama, jež by upoutalo zejména svou básnickou obrazností, fantazií a vtípem. Lyrický prvek také prostupuje jinak tolik různorodé hry a zpravidla také převažuje nad prvkem dramatickým; své nejvlastnější uplatnění našel zejména v historických veselo- hrách s milostnou zápletkou. Zvláště *Noc na Karlštejně*, budující veseloherní napětí na zá- kazu Karla IV. pobývat na hradě ženám, inspi- ruje dodnes divadelní dramaturgy, filmaře i skladatele muzikálů. K V. pracím pro divadlo patřila i libreta k operám a texty k melodra- matům a baletům. – Znalost světové poezie prostředkoval V. čtenářům svými překlady; zvláště převody soudobé francouzské poezie včetně symbolistů, W. Whitmana aj. objevovaly české poezii nové možnosti myšlenkové i tvár- né, i když je využily převážně až následující básnické generace. Podstata V. tlumočnické aktivity však záležela především v doplňování mezer v českých překladech klasické evropské poezie (L. Ariosto, G. G. Byron, L. de Camões, Dante Alighieri, J. W. Goethe, G. Leopardi, F. Petrarca, P. B. Shelley, F. Schiller, T. Tasso). Ačkoliv zdůrazňoval tezi o důsledném dodržo- vání formálních znaků originálu, a to nejen metrického rozměru, ale i rozsahu slabik, roz- ložení rýmů aj., po sémantické stránce do pře- kladů promítal postupy známé ze své původní poezie, zvláště oslabování významové hodnoty slova ve prospěch jeho náladové a citové funk- ce; k vystižení ducha originálu to podle jeho názoru přispívalo víc než doslovnost. Auto- rům, které překládal, věnoval V. i literární po- dobizny a studie, zaměřené k celistvému před- stavení tvůrčí osobnosti, a shromažďoval je do samostatných knižních souborů. Psal i o starší české literatuře a soudobou básnickou a diva- delní tvorbu sledoval pravidelně jako kritik v časopisech *Pokrok*, *Hlas národa* a *Lumír* (za- sahoval v nich též do zásadních dobových polemických střetů). Vycházel přitom z vlastních čtenářských dojmů a autorských zkušeností, současně však usiloval o výstižnou charakte- ristiku díla a objektivní soud. – V. jsou připiso- vány, resp. pod jeho jménem opakovaně vydá- vány bibliofilie lascivního charakteru *Rytíř Smil* (1925), *Svatební košile* (1927) a *Hovno* (1930). – Části V. knih (zejména básnických sbírek) často dále vycházely v mnoha příleži- tostných tisících (zvláště péčí Společnosti J. V.).

PSEUDONYMY, ŠIFRY: Ahasver, A. H. Sver, Ali- quis, Amasis, Amicus, Anubis, Atreus, Carpio, Halifax, Isis, Jan Klíma (společně s B. Fridou), Jan Pozděna, Jaromír Vejr, Jaroslav Kliment (společně s B. Fri- dou), Jiří Unger, Josef Vocásek, J. Vocásek, kmotr Štěrba, Marcus Antonius, Marius, Mikromegas, Ne- mo, Osiris, Parnasista, Pavel Horák, Quidam, Quo- sego, Sincerus, Spectator, Sver, Štěrba, Urtica; -a, A. R., B. F., -cký, -da, E. F., E. Fr., Em. F., Em. Fr., F., F. E., -g-, J. V., J. Vr., p+q, -p+q, P+Q, P+q, Vr., V.-ý, V.-ý, -ý, ý-, -x, -x., π, ζ, -ζ, -, -, ?, °, ♂. ■ PRÍSPĚVKY *in*: Almanach ČAVU (1894–1902); Almanach na oslavu 25letého trvání Akademického čtenářského spol- ku pražského... (1874); sb. Anemónky (1872); Be- sedy Času (1903); Besedy lidu (1893–1903); Blaho- věst (1869–72); Budečská zahrada (1880–88); Čas (1898–1901); ČCM (1900–03); Časopis čes. studentstva (1889); sb. Čechy (1882–94); sb. Černá hodinka (1892); Čes. demokracie (1906); Čes. revue (1898–1903); kal. Čes. stráž na rok 1896; Čes. Thalia (1888); Čes. včela (1876–77); Českožidovské listy; Čes. časopis histo- rický (1895–99); Čes. sever (slavnostní list, Travčice u Terezína 1884); sb. Čeští spisovatelé českým dělní- kům národním k 1. máji 1898; Das literarische Echo (Berlín 1898); sb. Dělnictvo sobě! (1886); sb. Devate- nácté století slovem i obrazem (1904); Divadelní lis- ty (1881–82); Fíkuv list (1877–78); Hlas národa (1886–1905); alm. Chudobky (Polička 1896); Ilustro- vaný vánoční seznam knih (nakl. Bursík a Kohout 1886); sb. In memoriam Jana Votavy (b. d., 1907); alm. Jaro (1900–01); Jarý věk (1883–84); Kalendář Besed lidu na rok 1894; Kalendář českožidovský na rok 1884/85 – ...1892/93; Kalendář Nár. listů na rok 1908; Kalendář paní a dívek českých na rok 1892; Kalendář Ústřední matice školské... (1885, 1886); Kalendář Zlaté Prahy na rok 1894; Karlín (slavnost- ní list, 1884); Karneval v Benátkách (šibřinkový list Sokola staroměstského, 1902); Kniha (1896); Koleda (1876); Květy (1882–1909); Lipany (pamětní list, 1904); Lit. listy (1887); Lit. prémie Umělecké besedy na rok 1888; sb. Lit. táčky (1886); sb. Lublani (1896); Lumír (1873–1906; 1884 překl. A. Manzoni: Pátý kvě- ten, i sep.); Lyrická prémie Spolku Máje na rok 1910; Máj (1902–11); Malý čtenář (1891–1903); Messenger de Vienne (Videň 1884); Nár. listy (1881–1908); Nár. obzor (1906–07); alm. Naším dětem (1889); alm. Nit- ra (Turč. Sv. Martin 1877); Niva (1892–93); Nová čes. revue (1904); Noviny mládeže (1905–06); roč. O bídě lidské (1889), pokr. Chudým dětem (Brno 1893–98); sb. Oslava padesátiletého trvání Měšťanské besedy v Praze (1896); Osvěta (1876–1908); Paleček (1872); Památník karlínského odboru Nár. jednoty česko- židovské (1903); Památník Listu čes. hádankářů (1908); Památník Sokola žižkovského (1891); Podří- pan (Roudnice 1884–90); Pokrok (1879–86); Pokro- ková revue (1910); sb. Potštýn (1897); Právo lidu (1898–1901); Pražská lid. revue (1906–09); Prémie Umělecké besedy na rok 1908; Przewodnik po Tat- rach (šibřinkový list Sokola pražského, 1902); Pře-

hled (1902–03); Rozhledy lit. (1886); alm. Ruch (1873); Ruch (1885–88); Sborník československý. Od Šumavy k Tatrám (Ružomberok 1898); sb. Sirotám příbramským (1892); Slovanský almanach (Vídeň 1879); Slovanský přehled (1899, 1905); Smíchov (pamětní list, 1884); alm. Souzvuk (1874); Starý student (1889); Světozor (1871–99); sb. Svity (Slaný 1880); Šumavan (Klatovy 1871–73); Švanda dudák (1882–1902); U domácího krbu (přil. čas. Nové módy, 1889); alm. Ústřední matici školské na oslavu 25leté činnosti (1905); sb. Vánoční album (1882–83); sb. Vánoční album Zlaté Prahy (b. d., 1892); Veleslavín (1880); Velký slovanský kalendář na rok 1895; Venkov (1906); Vesna (Brno, Vel. Meziříčí 1887); Věstník Dělnické akademie (1908); Vilímkův humoristický kalendář... (1895); sb. Vítězslav (1882); Vpřed (pamětní list, Slaný 1887); Výstavní almanach (1891); Zábavné listy (1879–95); sb. Za praporem sokolským (1887); Závěť F. L. Riegra (1903); Zlatá Praha (1884–1911); Zlaté mládí (1885–90); Zvon (1901–11); Ženský obzor (1903); Ženský svět (1903); – posmrtně: Cesta (1918); Čes. svět (1913–22); Lada (1933); Lid. listy (1933, 11. 5.); Lid. noviny (1922, 1933); Lit. rozhledy (1927); Máj (1912–13); Nár. listy (1927, 16. 9.); Nár. politika (1932, 13. 9.); Otčina domkářů a malozemědělců (1927); Ruch (1912); Sborník Společnosti J. V. (1915–42); Středa (1912); Topičův sborník (1916–23); Večer (1928); Venkov (1929, 1935); Zlatá Praha (1912–14); Zvon (1912–34). ■ **KNIŽNĚ.** *Beletrie a práce o literatuře:* Z hlubin (BB 1875; rozšíř. vyd. 1897); Eloa (D 1875; 1880 in Mýty 2); Epické básně (1876; rozšíř. vyd. 1885); Sny o štěstí (BB 1876); Vittoria Colonna (B 1877; rozšíř. vyd. 1900); Duch a svět (BB 1878); Symfonie (BB 1878); Rok na jihu (BB 1878); Mýty 1 (BB 1879; Šárka, Legenda o svatém Prokopu, Kříž Božetěchův); Eklogy a písně (BB 1880; rozšíř. vyd. 1889); Mýty 2 (BB 1880); Dojmy a rozmary (BB 1880); Panteon (B 1880; rozšíř. vyd. 1883, 1897 in Hlasy v poušti); Giacomo Leopardi (přednáška, 1880); Nové básně epické (1881); Poutí k Eldorádu (BB 1882); Hilarion (B 1882); Drahomíra (D 1883, prem. 1882); Co život dal (BB 1883); Staré zvěsti (BB 1883; upr. vyd. 1893); Sfinx (BB 1883); Perspektivy (BB 1884); Noc na Karlštejně (D 1885, prem. 1884); Selské balady (BB 1885; rozšíř. vyd. 1898); Jak táhla mračna (BB 1885); Twardowski (B 1885); Sonety samotáře (BB 1885); Excelsior (přuvodní text k baletu L. Manzottiho, 1885, i prem., hudba R. Marengo); V sudu Diogenově (D 1886, prem. 1883); Hudba v duši (BB 1886); Povídky ironické a sentimentální (PP 1886); K životu (D 1886, i prem.); Soud lásky (D 1886, prem. 1887); Rabínská moudrost (D 1886, i prem.); Exulanti (D 1886, i prem.); Zlomky epejeje (BB 1886); Flik a Flok (verše k baletu P. Togliionho, 1886, i prem., hudba P. L. Hertel); Zlatý prach (BB 1887; rozšíř. vyd. 1897); Motýli všech barev (BB 1887); Barevné střepy (PP 1887; upr. vyd. 1908); Smrt Odyssea (D 1887, prem. 1882); Pomsta Catullova (D 1887,

i prem.); Nad propastí (D 1887, i prem.); Svatá Ludmila (libreto k oratoriu A. Dvořáka, 1887, prem. Leeds a Londýn 1886, Praha 1887); Básnické profily francouzské (studie, 1887); Dědictví Tantalovo (BB 1888); Čarovná zahrada (BB 1888); Na domácí půdě (BB 1888; 1903 in Má vlast); Julian Apostata (D 1888, prem. 1885); Různé masky (BB 1889); Dni a noci (BB 1889); Hořká jádra (BB 1889); È morta (BB 1889; rozšíř. vyd. 1894); Bratři (D 1889, i prem.); Námluvy Pelopovy (D 1889, prem. 1890; 1. část trilogie Hippodamie, hudba Z. Fibich); Midasovy uši (D 1890, i prem.); Hlasy v poušti (BB 1890; rozšíř. vyd. 1897); Odpověď na kritiku literární pan Lev Šolc (polemika, 1890); Fresky a gobelíny (BB 1891); Nové sonety samotáře (BB 1891); Smír Tantalův (D 1891, i prem.; 2. část trilogie Hippodamie, hudba Z. Fibich); Smrt Hippodamie (D 1891, i prem.); 3. část trilogie Hippodamie, hudba Z. Fibich); Breviř moderního člověka (BB 1892); Život a smrt (BB b. d., 1892); Nové barevné střepy (PP 1892); Pietro Aretino (D 1892, i prem.); Trojí políbení (D 1892, i prem.); Studie a podobizny (1892); Bodláčí z Parnasu (BB 1893; rozšíř. vyd. 1900); Moje sonáta (BB 1893); Potulky královny Mab (BB 1893); Démon lásky (BB k obrazům M. Pirnera, 1893; 1897 in Zlatý prach); Okna v bouři (BB 1894); Lásky a smrt (D 1894, prem. 1897); Svědek (D 1894, prem. 1895); Kytky aster (BB 1895); Nové zlomky epejeje (BB 1895); Kniha sudiček (BB 1895); Než zmlknu docela (BB 1895); Písně poutníka (BB 1895); Závěť lukavického pána (D 1895, i prem.); Bouře (oper. libreto, 1895, i prem., podle W. Shakespeara, hudba Z. Fibich); Napadlo rosy (BB 1896); Poslední sonety samotáře (BB 1896); Marie Calderonová (D 1896, prem. 1897); Eponina (D 1897, prem. 1896); Skvrny na slunci (BB 1897); Pavučiny (BB 1897); Nové studie a podobizny (1897); Bar Kochba (B 1897); Na sedmi strunách (BB 1898); Z niv poezie národní a umělé 1, 2 (básnické parafráze, 1898, 1901); Král a ptáčník (D 1898, i prem.); Překročěn zenit (BB 1899); Boží a lidé (BB 1899); Dvě doby (D 1899); O knihách a lidech (články, 1899); Rok básníkův (BB 1900); V uchu Dionysiově (D 1900, i prem.); Sv. Vojtěch (libreto k oratoriu A. Piskáčka, 1900); Devět kapitol o nejvyšším románu francouzském (1900); Žamberské zvony a jiné básně (1901); Sen (BB k obrázkům E. Holárka, 1901); Cid v zrcadle španělských romancí (básnické parafráze, b. d., 1901); Trilogie o Simsonovi (D 1901, prem. 1907); Já nechal svět jít kolem (BB 1902); Votivní desky (BB 1902); Nálady a pohádky (BB k obrazům F. Engelmüllera, 1902; 1903 in Má vlast); Má vlast (BB 1903); Duše – mimóza (BB 1903); Stará píseň (text k obrazům A. Kalvody, b. d., 1903); Knížata (D 1903, i prem.); Armida (oper. libreto, 1903, prem. 1904, hudba A. Dvořák; pův. 1888 pro K. Kovařovice); O poezii Jana Nerudy (přednáška, 1903); Epizody (BB 1904); Prchavé iluze a věčné pravdy (BB 1904); Johannes Doktor Faust (D pro loutky, 1904,

s A. Krausem); Tiché kroky (BB 1905); Jessika (oper. libreto, 1905, i prem., podle W. Shakespeara, hudba J. B. Foerster; hráno i s tit. Kupec benátský); Píseň o Vítězích (B 1906); Fanfáry a kadence (BB 1906); Svlačce na úhoru (BB 1906); Svojanovský křížáček (B 1906; 1963 in Žeň času); Rozpravy literární 1, 2 (1906); Třetí kniha básní epických (BB 1907); Západy (BB, D 1907; obs. i D Příchod Vesny, prem. 1899, a BB k živým obrazům Hry, prem. 1903); Godiva (D 1907, i prem.); Švanda dudák (libreto k opeře-baletu K. Bendla, 1907, i prem., původně libreto ke kantátě, prem. 1880); Korálové ostrovy (BB 1908); Skryté zdroje (BB 1908); Zlaté stezky (BB 1908); Loutky (R 1908); Kočičí král (D 1908, prem. 1909); Strom života (BB 1909); – posmrtně: Prodavač biblí (P 1912 ← Šumavan 1873); Meč Damoklův (BB 1913, ed. B. Frida); Záboj (libreto k opeře E. Chvály, 1918); Kvítí Perdy (BB 1930); Probuzení (D 1931); Žeň času (BB 1963). – *Překlady*: V. Hugo: Básně (1874) + Nové básně (1882) + Nové překlady (1901) + Hernani (1902); G. Leopardi: Básně (1876); Poezie francouzská nové doby (1877); Dante Alighieri: Božská komedie 1–3 (1879 Peklo, 1880 Očistec, 1882 Ráj) + Nový život (1890) + Básně lyrické (1891); Ch. M. Leconte de Lisle: Kain (1880) + Výbor básní (1886) + Nová řada básní (1901); Z Dívánu Háfize (1881, s J. B. Košutem); T. Cannizzaro: Výbor básní (1884); Poezie italská nové doby (1885); E. About: Vrah (1885); H. de Balzac: Třicetiletá (1886); Th. Gautier: Gisela čili Víly (text k baletu Ch. L. Adama, 1886); T. Tasso: Osvobozený Jeruzalém (1887) + Výbor lyriky 1–3 (1906); Básně Michelangela Buonarrotoho, malíře, sochaře i stavitele (b. d., 1889); E. Pohl: Sedm havranů (1889); S. H. Mosenthal: Zlatý křížek (libreto k opeře E. Brüllu, 1890, s B. Fridou, společný pseud. Jan Klíma; prem. 1889 pod společným pseud. Jaroslav Kliment); E. A. Poe: Havran a jiné básně (1890); G. G. Byron: Hebrejské melodie (1890, s překl. J. V. Sládky) + Manfred (1901); G. Carducci: Výbor básní (1890) + Ódy barbarské (1904) + Nový výbor básní (1904); J. W. Goethe: Faust 1, 2 (1891); Hostem u básníků (1891); U. Foscolo: Báseň o hrobech (1891); J. Verdager: Atlantis (1891); L. Ariosto: Zuřivý Roland (1891–93, sešitově); F. Schiller: Vilém Tell (1892); C. Goldoni: Paní hostinská (1893); Moderní básníci francouzští (b. d., 1893); J. Echegaray: Světec či blázen (1893) + Mariana (1894); Tři knihy vlášské lyriky (1894); H. Lingg: Výbor básní (b. d., 1894); A. Mickiewicz: Tryzna (1895); Ch. Baudelaire: Výbor Květů zla (b. d., 1895, s J. Gollem); Z cizích Parnasů (1895); H. Ibsen: Nápadníci trůnu (b. d., 1897); G. Boccaccio: Dekameron (1897, verše v překladu J. J. Benešovského-Veselého); J. Arany: Budova smrt (1897, s F. Brábkem); Moderní básníci angličtí (1898); A. M. F. Robinson-Darmesteter: Výbor básní (b. d., 1898); Ši-king. Čínská poezie 1, 2 (knihy 1–6, 1898, 7–15, 1912; s R. Dvořákem); E. Rostand: Cyrano z Bergeracu (1898); E. de Amicis: Na oceáně (1898, s V. Hanusem); P. Corneille: Cid (1899); Molière: La-

komec (1899); P. Calderón de la Barca: Výbor dramát (1899–1904, 15 sv.: 1899 Dáma a skřítek, 1900 Život je sen a Lékař své cti, 1901 Posvátný Parnas, Velká Zenobie, Socha Prometheova, Korunovaná pokora rostlin a Dcera vzduchu 1, 2, 1902 Moje dáma nade všechno, Kvas Baltazarův a Dva milenci nebes, 1903 Velké divadlo světa a Vytrvalý princ, 1904 Očistec svatého Patricia); F. Petrarca: Tři kancony (1900); P. B. Shelley: Odpoutaný Prometheus (1900) + Výbor lyriky (1901); H. Ch. Andersen: Pohádky 1–4 (1900–02) + Pět pohádek (1905); G. Giacosa: Červený hrabě (1900) + Muž milencem své ženy (1907); R. Hamerling: Ahasver v Římě (1900) + Amor a Psyché (1907); L. de Camões: Lusovci (1902); A. France: Červená lilie (1902); A. de Vigny: Osudy (1903); A. Dumas st.: Tři mušketýři (b. d., 1903); A. Vivanti Chartres: Lyrika (1905); M. Rosenfeld: Zpěvy z ghetta (1905); A. Tennyson: Vybrané básně (1906); W. Whitman: Stébla trávy (výbor, 1906); S. Petőfi: Nové překlady básní 1, 2 (1907, 1912, s F. Brábkem); Itálie starší a nová (1907); G. de Maupassant: Slečna Fifi (1909) + Yveta (1909) + Marná kráska (1910, s J. Nevolem) + Povídky o ženách (1910, s J. Hartem, tj. F. Bíblem); – posmrtně: Lope de Vega: Sedlák svým pánem (1919); K. L. Immermann: Merlin (1922); Voltaire: Zaíra (1922); W. Shakespeare: Venuše a Adonis (1922) + Sonety (1954); A. Aškerc: Výbor básní (1923); F. Schiller: Píseň o zvonu a jiné básně (1924); R. Hamerling: Výbor lyriky (1928); Michelangelo Buonarroto: Výbor sonetů (1929). – *Výbory*: J. V. jako učitel lidstva (1893, ed. H. V. Wunsch); J. V. jako básník milostný (1894, ed. H. V. Wunsch); Antologie z básní J. V. (1894, ed. autor); Kytka balad, romancí a legend (1896, ed. F. Bílý); Portréty básníků (1896); Kytka lyriky z básní J. V. (1898, ed. F. Bílý); České balady (1901); Druhá antologie z básní J. V. (1903, ed. autor); Myšlenky a aforismy (1910, ed. K. Ločák); V. mládeži (1911, ed. O. Svoboda); V. čítanka (1913, ed. O. Svoboda); Píseň života (1915, ed. J. Voborník); Zpěvy husitské (1915, ed. J. Voborník); Praha (1928, ed. M. Weingart, bibliof.); Výbor z básní (1933; rozšíř. vyd. 1937, ed. A. Novák); Epopeje lidstva (J. V. a J. S. Machar, 1937, ed. J. Haller); Ze sonetů J. V. (1939, ed. B. Beneš Buchlovan); Rozmarné balady (1942, ed. F. Krčma); Výbor z V. epiky (1947, ed. K. Bodlák); Česká krajina (1952, ed. V. Tichý); Básně 1, 2 (1953, ed. J. Seifert); Přišla Panova (1953, ed. J. Seifert); Básně (1953, ed. E. Vrchlická); Ó lid mne zná a v srdce své mne vpíše (1953, ed. M. Jungmann); Živý oheň (1953, ed. V. Tichý); Epické básně (1956, ed. M. Jungmann); Deset básní J. V. (1958, ed. M. Švabinský); Vlasti a míru (1958, ed. V. Tichý); Duha na zemi (1961, ed. J. Seifert); Druhých deset básní J. V. (1962, ed. M. Švabinský); Host na zemi (1966, ed. J. Brabec, J. Brukner); Básně (1973, ed. Z. Pešat); Za trochu lásky (1979, ed. Z. Pešat); in B. Balajka: J. V. (1979); Zahradka slov (1983, ed. R. Havel); Před branami Eldoráda (1983, ed. V. Stejskal); Kalný krystal (2002, ed. M. Fikar). – *Souborná vydání*: Básnické

spisy J. V. (J. Otto, 1882, 2 sv.); Dramatické dílo J. V. (F. Šimáček, 1886–1918, 33 sv.); Souborné vydání básnických spisů J. V. (J. Otto, 1895–1913, 65 sv., označ. zpravidla jako definitivní vyd. sbírek); Překlady J. V. z cizích literatur (B. Kočí, 1906–07, 5 sv.); Nové souborné vydání básnických spisů J. V. (J. Otto, 1913–28, 52 sv., ed. B. Frida, J. Voborník); Soubor dramatických spisů J. V. (Rodina, 1931–35, 9 sv., ed. V. Brtník); Básnické dílo J. V. (Melantrich, pokr. SNKLHU, 1948–63, 20 sv., hlavní red. A. Pražák, ed. V. Tichý, sv. 7 s K. Polákem, sv. 20 s J. Moravcem, sv. 9, 10 J. Moravec, sv. 12 K. Polák). ■ SCÉNICKY. *Původní texty*: Tři dny z dějin národa českého (1882); Země (1894, k melodramatu L. V. Čelanského); Olivy, Pozvání (mezihry, 1898); – posmrtně: Sedlák Jakub (1922, podle Lope de Vegy, hudba O. Nedbal). – *Překlady*: F. Freiligrath: Pomsta květin (1882); A. Vacquerie: Formoza (1883); V. Hugo: Marion Delorme (1884); È. Augier: Číše bolehluvu (1884); V. Sardou: Theodora (1886); A. Dumas st.: Anthony (1886); E. Grangé, V. Bernard: Tři svícny (1887); Šúdraka: Vasantasena (1893); J. Echegaray: Velký Galeoto (1893); J. Ruiz de Alarcón y Mendoza: Lež na lež (1898); G. Giacosa: Jako to listí (1900); J. M. Barrie: V tiché uličce (1907). – *Úpravy překladů*: L. Dóczy: Hubička (1884, přel. F. Brábek); W. Shakespeare: Othello (1887, přel. J. Malý); I. Madách: Tragédie člověka (1892, přel. F. Brábek). ■ KORESPONDENCE: Dopis J. V. (jednotě Říp a jejímu předsedovi E. Špindlerovi z 1885, ed. an.). Podřipan 30. 5. 1885; F. X. Šalda: Můj poměr k V. (Šaldovi z 1901), Čes. kultura 2, 1913/14, s. 302 → KP 9 (1954); J. Blokša: Moje styky s J. V. (Blokšovi z 1891–1906), Nový obzor 1914, s. 173 a pokr. (i sep.); 1940 upřesněné vyd. s tit. Dopisy J. V. s P. Janem Blokšou, ed. V. Brtník; Dopisy (J. V. Sládkovi z 1879–1905, ed. A. Klášterský; F. Adlerovi z 1890–1908, ed. F. Adler), Sborník Společnosti J. V. 1 (1915); Dopisy (J. Thomayerovi z 1873–1912, ed. an.); E. Krásnohorské z 1891–1908, ed. F. Strejček; F. Karafiátovi z 1906–08, ed. A. Klášterský; H. Salusovi z 1904, ed. F. Tichý), J. Kubín: J. V. a Píseň o Rolandovi (Kubínovi z 1892–95), vše Sborník Společnosti J. V. 2 (1916); Dopisy J. V. se Sofií Podlipskou z let 1875–1876 (1917, ed. V. Brtník), Hrst dopisů J. V. (sourozencům z 1865–1912, V. Schwarzovi z 1900, ed. J. Borecký; Janu z Wojkowicz z 1900, ed. A. Klášterský), vše Sborník Společnosti J. V. 3 (1917); F. S. Frábša: O stycích J. V. s kutnohorským básníkem J. V. Pokorným–Pikulíkem (Pokornému–Pikulíkovi z 1891–1907), Sborník Společnosti J. V. 4 (1918); an.: Z korespondence V. a J. Zeyera (Zeyerovi z 1875–83), Sborník Společnosti J. V. 5 (1920); B. Jedlička: Dopis J. V. Kutnohorským (o pseud. J. V.), Nové Čechy 5, 1921/22, s. 26; E. Lešehrad: Z dopisů J. V. (Lešehradovi z 1899 a b. d., neuvedeným adresátům z 1889, 1897, 1898 a 1906, J. J. Benešovskému–Veselému z 1889, F. Sekaninovi z 1908), V. Brtník: List J. V. Adolfu Donátovi (z 1903), J. B. (Borecký): Dopisy hraběti Boos Waldeckovi (z 1901

+ Dopisy panu Antonínu Vackovi, cukráři v Chrudimi (z 1897, 1903, 1907) + Dopisy mladého V. (rodicům z 1865–76), F. Brábek: Mé vztahy k J. V. (Brábekovi z 1884–99), vše Sborník Společnosti J. V. 6 (1921/23); K. Turek: Pět dopisů J. V. (K. Martínkovi z 1872–73), Cesta 4, 1921/22, s. 191; an.: Dopisy J. V. z dob studentských (F. Krátkému z 1872–73), Nár. listy 3. 9. – 19. 11. (1x týdně) 1922; J. Borecký: Dopisy sestře Emmě (z 1902), M. Nusko–Hamadová: Mé přátelství s J. V. (Nusko–Hamadové z 1891–94), oboje Sborník Společnosti J. V. 7 (1924/25); K. Turek: Dopisy J. V. Jos. K. Martínkovi (z 1873–74), NL 5. 7. – 30. 8. 1925; J. L. Mikoláš: Z korespondence Čeňka Ostravického (Ostravickému z 1895–1900), Věstník Matice opavské 1925, s. 76; Ctěný pán, pan Gustav Dörfel, spisovatel v Praze, Kostelná ulice, Evangelický chrám no 930, u vrátníka (Dörflovi z 1874; 1926, ed. an.); J. Štolba: List mladého V. ze semináře (H. Baďoučkovi z 1872), V. Brtník: J. V. Jakubu Čišinskému (z 1887), oboje Sborník Společnosti J. V. 8 (1926/27); J. S. Machar: Několik roků s J. V. (Macharovi z 1889–94 a 1899–1902), Tribuna 27. 3. – 1. 5. (1x týdně) 1927 → Oni a já (1927); J. Borecký: Z rodné korespondence J. V. (dceři Miladě, b. d.) + Z dopisů věnovaných muzeu J. V. (F. S. Šourkovi z 1906), Sborník Společnosti J. V. 9 (1928/29); J. Kramář: Moje vzpomínka na pobyt J. V. ve Slatiňanech (místní čtenářské besedě z 1896, J. Kramářovi z 1904), Vlastivědný sb. východočeský 1929, s. 79; B. Frida: Mladá léta J. V. v zrcadle dopisů, jež psal svému strýci a bratrovi (A. Kolářovi z 1869–76, B. Fridovi z 1870–76, montáž v rámci souvislého textu; 1931 ← Zvon 13, 1912/13, s. 85 a pokr.); A. Dolenský: Ideál básníkův (A. Rezkovi z 1875), Naše kniha 1931, s. 1; Dopisy (dr. Jos. Karáskovi z 1902, ed. J. Heyer; V. Olivovi z 1889, ed. P. Fingal), Sborník Společnosti J. V. 11 (1932/34); in K. Hovorka: Jirásek, V., Jelínek (B. Jelínkovi a jeho otci z 1873–74; 1933); an.: První láska, Z milostné korespondence (L. Podlipské z 1876 a b. d.), Země 14, 1933/34, s. 1, 16; J. Milan: Karel Pippich ve světle hudební korespondence (Pippichovi z 1882 a 1890), Vlastivědný sb. východočeský (1934, s. 123); E. Lešehrad: J. V. v Lešehradu (Lešehradovi z 1899, Fr. Š. z 1906, valné hromadě spolku Máj z 1907), sb. Lešehradem (1936, s. 35); J. Skutil: Několik dopisů Vilému Mrštíkovi (z 1893), Kolo 1937, s. 134; B. Slavík: J. V. a F. S. Procházka (Procházkovi z 1890 a 1903), Zvon 38, 1937/38, s. 33; M. Míšková–Raisová: Ze staré korespondence (K. V. Raisovi b. d. a z 1885, 1899 a 1909), NL 1. a 6. 4. 1938; F. Krčma: České květy (E. Valečkovi z 1885), Čes. časopis filologický 3, 1944/45, s. 236; an.: Z dopisů A. Jiráskovi (z 1885 a 1900), Var 1948, s. 510; A. Rektorys: Z dochované korespondence Zdeňka Fibicha (Fibichovi z 1886), sb. Zdeněk Fibich 2 (1952); J. V. – Eduard Albert (vzáj. koresp. z 1884–1900; 1954, ed. B. Knoesl); V. v dopisech (různým adresátům z 1865–1911; 1955, ed. A. Pražák); J. Petr: Přátelství J. V. s A. Aškercem (Aškercovi

z 1905), Slovánský přehled 1962, s. 242; in J. Neruda: Dopisy 3 (Nerudovi z 1888 a 1891; 1965, ed. M. Novotný); Má nejdražší přítelkyně (M. Volfové z 1905–08, jejímu synu Jaroslavi z 1905–08, F. Volfovi z 1905–07; 1983, ed. M. Blahynka); mk (M. Krulichová): Básník na pouti k Eldorádu (L. Podlipské z 1876–79), Magazín Co vás zajímá 1987, č. 9; M. Svatoš: Kdybych Vás tak neměl rád (J. Královi z 1876–1907), sb. Lit. archiv 21–22, 1985–86 (1987), s. 277; in I. Seidl: J. V. a Emilio Teza v kontextu česko-italských literárních a kulturních vztahů (Tezovi z 1889–1901; 1988); D. Šajtar: Vzájemné listy J. V. a Terezy Dubrovské (Dubrovské z 1903–07), Alternativa nova 1996, s. 138; H. Kokešová: F. X. Šalda v dopisech J. V. a Gustava Eima (Eimovi z 1894), sb. Lit. archiv 29, 1997, s. 227 → Gustav Eim (1999, s. 75).

■ REDIGOVAL časopisy: Světozor (1883, č. 23–51), Bazar (módní příl. ke Světozoru, 1883, č. 11–24), Pokrok (1885, č. 178–359, fejeton), Nedělní listy (nedělní příl. Hlasu národa, 1886–89), Čes. revue (1901–02, s B. Raymanem), Máj (1903–08, básnická část); sborníky: Kalendář Ústřední matice školské na rok 1885–...1888 (se S. Čechem), Za praporem sokolským (1887, se S. Čechem), Lublani. Čeští spisovatelé Slovincům (1896), Česká poezie 19. věku 1–5 (1897–99, vrchní redakce), alm. Ústřední matice školské na oslavu 25leté činnosti (1905, s F. Heritesem a F. Sekaninou); knižnice: Sborník světové poezie (1891–1910), Poetické besedy Máje (1904–11).

■ USPOŘÁDAL A VYDAL: Spisy Bohdana Jelínka veršem i prózou (1880); Básně Ladislava Staňka (1885); J. Neruda: Zpěvy páteční (1896, s I. Herrmannem); Odkaz J. V. Friče (1898, s J. J. Fričem); E. Albert: Na nebi a na zemi (1900).

■ BIBLIOGRAFIE: Red. (A. Truhlář): Chronologický přehled spisů J. V. (1874–1892), ČČM 1893, s. 170; an.: Seznam děl J. V. v chronologickém pořadí, Hlas národa 15. a 22. 2., 1. 3. 1903; an.: Spisy J. V. spořádané podle roku, kterého byly vydány, sb. Padesát let života J. V. (1903); E. Lešehrad: Bibliografie díla J. V. i literatury o něm, Středa 1912, č. 22–23; J. Borecký: Spisy o J. V. a jeho díle, Sborník Společnosti J. V. 2, 3 (1916, 1917); M. B. (Borecký): Seznam básní původních, knižně vydaných, podle prvního verše, Sborník Společnosti J. V. 3–9 (1917–1928/29); Dr. M. B. (Borecký): Překlady J. V., Sborník Společnosti J. V. 10 a 12 (1930/31, s. 217, a 1935/37, s. 149); an.: V. in deutschen Übersetzungen, Prager Rundschau 1933, s. 80.

■ LITERATURA: E. Albert: J. V. Příprava k budoucímu studiu jeho lyriky a epiky (Viedeň 1893); B. Grabowski: J. V. i jeho dramata Bar Kochba (Varšava 1900); sb. Padesát let života J. V. (1903); L. Lošťák: Oslava papírové pyramidy (1903 ← Rozhledy 13, 1902/03, s. 536, pseud. Long Tom, 1905 in Ve vlasti tichošlápků); an. (J. Pelcl): Oslava papírové pyramidy. Co předcházelo a co následovalo (1903); A. Jensen: J. V. (Stockholm 1904, Praha 1906); J. Borecký: J. V. Pokus o studium jeho díla (1906); F. V. Krejčí: J. V. (1913); F. Mejsnar: J. V.

(1913); Sborník Společnosti J. V. 1–13 (1915–42, 13. sv. s tit. Soubor literárních prací a studií vztahujících se k dílu a osobě J. V.; obs. mj. A. Novák: Sonety J. V. do r. 1885, sv. 1 + Sonety samotáře, sv. 10; O. Jiráni: Antická dramata J. V., sv. 2 + V. a antičtí básníci, sv. 6 a 7; Jos. Bartoš: Čtyři kapitoly estetiky J. V., sv. 2–4; J. Voborník: Studie k V. Podstata a vývoj epepejního umění, sv. 7 + O epepeji V., sv. 8; O. Novák: Soumrak antiky u J. V., sv. 10, 1932 i sep.; V. Stupka: V. a Goll, překladatelé Baudelaira, sv. 10, 1932 i sep.; J. Ševčíková: Výtvarní umělci v díle J. V., sv. 10 a 11 + J. V. a hudba, sv. 12; F. Vodička: J. V. a Th. de Banville, sv. 11 → Francouzské impulsy v české literatuře 19. století, 2003; Š. Kubín: Lidový slovník V., sv. 11 + Lidové stopy v jazyce V., sv. 12; V. Jiráti: J. V. a požadavek dne, sv. 13 → Portréty a studie, 1978); B. Beneš Buchlovan: Kníže básníků (1918); M. Weingart: J. V. (1920); V. Vyleřál: J. V. (studie pro ml., 1921); V. Brtník: J. V. (1922); V. Zelinka: J. V. (portrét s ukázkami z díla, 1922); J. Voborník: Veliký lyrik (1923); G. Mavner: V. a Leopardi (1929); V. Jiráti: Dva překlady Fausta (1930); B. Frida: Mladá léta J. V. v zrcadle dopisů, jež psal svému strýci a bratrovi (1931); V. Čermák: Z klatovských studií J. V. (1932); A. Pražák: J. V. (1933); roč. Chudým dětem (1937, s tit. Živý V.; mj. R. Jakobson: Glosy k Legendě o sv. Prokopu J. V. → Poetická funkce, 1995); L. Boháček: J. V. a dramatická hudba (1937); L. Kratochvílová: Vzpomínky na J. V. (1937); J. Kvapil: Památce J. V. (1937) → Tři řeči smuteční (1937); sb. Podřípsko J. V. k 25. výročí úmrtí (1937); E. Vrchlická: Dětství s V. (1939; 1960 rozšř. vyd. s tit. Dětství a mládí s V.); Ročenka Kruhu přátel J. V. (1939); V. Tichý: J. V. Život (1942; upr. vyd. 1947); G. J. Čáp-Horčapský: Vzpomínky na veleducha české poezie J. V. (1942); K. Doskočil: Původ J. V. (1944); A. Pražák: Vrchlickému nablízku (1945); sb. Čes. bibliofil Jaroslavu V. (1945; obs. mj. K. Polák: V. baladik; V. Jiráti: V. dekadent → Portréty a studie, 1978); A. Novák: J. V. sláva a osamělost (1946); V. Tichý: Satanela J. V. (1946); V. Frida: Krásná léta J. V. (1948); sb. Deset let Kruhu přátel J. V. (1948); L. Páleníček: J. V. divadelním kritikem (1949); J. Polák, V. Tichý, K. Krejčí: J. V. (1954); E. Vrchlická: Básník s dětmi (1956); M. Součková: The Parnassian J. V. (Haag, Londýn, Paříž 1964); J. Bukáček: V. a Dante (1965); O. Králík: F. X. Šalda a J. V. (1967) → Platnosti slova (2001); J. Bukáček: V. překlady z Danta (1968); M. Petrovská: J. V. critique de la poésie romantique française (1972, disertace University of Kentucky, USA); L. Páleníček: Švabinský a V. (1974); M. Krulichová: J. V. (1853–1912). Lit. pozůstalost (LA PNP 1976); B. Balajka: J. V. (1979); J. Seidl: J. V. a Emilio Teza v kontextu česko-italských literárních a kulturních vztahů (1988, s bibliografií knižně vyd. překladů J. V. z italštiny); sb. Zdeněk Fibich – J. V. Smrt Hippodamie (divad. program Národní divadlo 2000, ed. A. Valšubová; přisp. mj. J. Jiránek, J. P. Kučera, J. Kudrnáč); sb. Kapitel zur Poetik: V. und der tschechische Symbolismus (Berlín 2003; přisp. mj.

B. Althaus, M. Červenka, M. Grygar, J. Jiroušek, J. Ch. Kannegieser, Z. Pešat, H. Schmitt, M. Suchomel, D. Tureček, F. Všetická, I. Wutsdorff, P. Zajac; sb. J. V. a Josef Holeček (1853–2003) (Filoz. fakulta UK 2004, ed. O. Macura a T. Riedlbauchová). ■ an.: ref. překl. V. Hugo: *Básně, Lumír 1874*, s. 264; ● ref. *Z hlubin*: an. (S. Čech), *Lumír 1875*, s. 99, 111; Δ (J. Neruda), *NL 5. 3. 1875* → *Literatura 2* (1961); J. Nejedlý, *Světozor 1875*, s. 199; F. Zákrejs, *Osvěta 1876*, s. 75 ●; ● ref. *Epické básně*: O. Mokřý, *ČCM 1876*, s. 755; J. Kosina, *ČMM 1876*, s. 169; Δ (J. Neruda), *NL 23. 6. 1876* → *Literatura 2* (1961); J. V. S. (Sládek), *Lumír 1877*, s. 15 ●; O. Hostinský: ref. *Z hlubin*, *Sny o štěstí*, *Epické básně*, *Osvěta 1877*, s. 551 → *Studie a kritiky* (1974); E. Krásnohorská: *Obraz novějšího básnictví českého*, *ČCM 1877*, s. 320 → *Výbor z díla 2* (1956); ● ref. *Duch a svět*: J. Nejedlý, *Světozor 1878*, s. 37; Δ (J. Neruda), *NL 16. a 18. 1. 1878* → *Literatura 3* (1966); L. Čech, *Koleda 1878*, s. 118, 134; faš. (F. A. Šubert), *Pokrok 22. 2. 1878*; E. Špindler, *Podřipan 22. 4. a 8. 5. 1878* ●; ● ref. *Symfonie*: J. Neruda, *Osvěta 1878*, s. 946 → *Literatura 3* (1966); B. Čermák, *Čes. včela 1878*, s. 191; faš. (F. A. Šubert), *Pokrok 7. 6. 1878* ●; -rs. (J. Arbes): ref. *Symfonie, Duch a svět, Lumír 1878*, s. 287 → *Literaria* (1954); an.: J. V., *Světozor 1878*, s. 465; J. V. S. (Sládek): ref. *Rok na jihu, Lumír 1878*, s. 528; ● ref. *Mýty 1*: F. Bý. (Bílý), *Koleda 1879*, s. 79; O. Mokřý, *Lumír 1879*, s. 47; an., *Světozor 1879*, s. 59 ●; ● ref. *Rok na jihu, Mýty 1*: an. (S. Čech), *Květy 1879*, d. 1, s. 107; F. Schulz: *Osvěta 1879*, s. 422; H-a (H. Babička), *Koleda 1879*, s. 32 ●; an. (J. Neruda): J. V., *Humorist. listy 1879*, s. 234 → *Podobizny 1* (1951); ● ref. *Eklogy a písně*: s. (J. V. Sládek), *Lumír 1879*, s. 544; K. Müller, *Politik 4. 12. 1879*; J. Neruda, *Osvěta 1880*, s. 79 → *Literatura 3* (1966) ●; ● ref. *Mýty 2*: O. M. (Mokřý), *Lumír 1880*, s. 112; J. Neruda, *Osvěta 1880*, s. 168 → *Literatura 3* (1966) ●; an. (S. Čech): ref. *Eklogy a písně a Mýty 2*, *Květy 1880*, d. 1, s. 115; ● ref. *Dojmy a rozmary*: J. S. (Sládek), *Lumír 1880*, s. 496; F. S. (Schulz), *Osvěta 1880*, s. 1042; -lý, *Světozor 1880*, s. 539; E. Š. (Špindler), *Podřipan 8. 11. 1880*; an. (P. Sobotka), *Obzor 1881*, s. 31; an. (S. Hurban Vajanský), *Slovenské pohľady* (Bratislava) 1881, s. 89 → *State o svetovej literatúre* (Bratislava 1957) ●; ● ref. *Nové básně epické*: B. Čermák, *Čes. včela 1880*, s. 400; J. V. S. (Sládek), *Lumír 1881*, s. 63; J. Neruda, *Osvěta 1881*, s. 270 → *Literatura 3* (1966); O. M. (Mokřý), *Květy 1881*, d. 1, s. 120 ●; ● ref. *Poutí k Eldorádu*: J. N. (Neruda), *NL 12. 11. 1881* → *Literatura 3* (1966); J. J. Kolár, *Lumír 1882*, s. 199 ●; ● ref. *Hilarion*: Bý. (F. Bílý), *Světozor 1882*, s. 119; O. M. (Mokřý), *Květy 1882*, d. 1, s. 245 ●; ● ref. *Drahomíra*: J. L. T. (Turnovský), *Pokrok 11. 3. 1882*; uh. (V. Guth), *Politik 11. a 14. 3. 1882*; O. Hostinský, *NL 12. 3. 1882* → *Studie a kritiky* (1974); J. Nejedlý, *Čes. noviny, dříve Posel z Prahy 12. 14., 15., 16. a 17. 3. 1882*; F. Zákrejs, *Osvěta 1883*, s. 68 ●; J. Kalousek: *Drahomír a sv. Lidmila, Pokrok 26. 3. 1882* (k tomu J. V.: *Básník a historie, tamtéž 27. 3. 1882*, a J. Kalousek: *K fejetonu Básník a histo-*

rie, tamtéž 29. 3. 1882); J. Nejedlý: *O Drahomíře dějin a pověstí, Čes. noviny, dříve Posel z Prahy 25. 3. a 2. 4. 1882*; ● ref. *Smrt Odyssea*: J. L. (Lier), *Lumír 1882*, s. 288; J. V. F. (Frič), *Divadelní listy 1882*, s. 194; *Di.ro....*, *Ruch 1882*, s. 206, 222; J. Nejedlý, *Čes. noviny, dříve Posel z Prahy 10., 11. a 13. 6. 1882*; J. L. T. (Turnovský), *Pokrok 10. a 11. 6. 1882*; uh. (V. Guth), *Politik 10., 13. a 14. 6. 1882*; O. Hostinský, *NL 11. 6. 1882* ●; ● ref. *Co život dal*: an., *Světozor 1882*, s. 623; F. Schulz, *Osvěta 1883*, s. 275; Fr. V. J. (Jeřábek), *Politik 13. 7. 1883* ●; ● ref. *V sudu Diogenově*: J. L. (Lier), *Lumír 1883*, s. 64; *Di.ro....*, *Ruch 1883*, s. 78; J. L. T. (Turnovský), *Pokrok 13. 1. 1883*; nb., *Čes. noviny, dříve Posel z Prahy 16. a 19. 1. 1883*; uh. (V. Guth), *Politik 16. 1. 1883* ●; F. Zákrejs: ref. *Smrt Odyssea, V sudu Diogenově, Osvěta 1883*, s. 655; J. Neruda in J. V.: *Staré zvěsti* (1883) → *Literatura 3* (1966); ● ref. *Staré zvěsti*: S. (S. Čech), *Květy 1883*, d. 1, s. 624; F. A. Tichý (F. Dlouhý), *Lit. listy 1883*, s. 88 ●; ● ref. *Sfinx*: E. Miřiovský, *Lumír 1883*, s. 256; J. Penížek a F. A. Tichý (F. Dlouhý), *Lit. listy 1883*, s. 132, 133; Fr. V. J. (Jeřábek), *Politik 15. 7. 1883*; an. (S. Hurban Vajanský), *Slovenské pohľady* (Bratislava) 1883, s. 397 → *State o svetovej literatúre* (1957), též *česky an., Ruch 1883*, s. 270 ●; F. Zákrejs: ref. *Staré zvěsti, Sfinx, Osvěta 1884*, s. 369; ● ref. *Noc na Karlštejně*: B. F. (Frida), *Zlatá Praha 1884*, s. 267; A. Šnajdauf, *Ruch 1884*, s. 273, 299 a 315; J. L. (Lier), *Lumír 1884*, s. 256; F. Zákrejs, *Osvěta 1884*, s. 659; T. (J. L. Turnovský), *Pokrok 24. a 28. 5. 1884*; uh. (V. Guth), *Politik 24. a 27. 5. 1884*; š. (J. Kuffner), *NL 25. a 27. 5. 1884*; B. (E. Bozděch), *Le Pragois 15. 6. 1884* ●; E. Albert: J. V., *Presse* (Viedeň) 24. 1. 1884 → *Politik 25. 1. 1884*; ● ref. *Julian Apostata*: B. Haki, *Vlast 1, 1884/85*, s. 758; J. V. F. (Frič), *Jevišť 1885*, s. 63; J. L. (Lier), *Lumír 1885*, s. 192; F. Zákrejs, *Osvěta 1885*, s. 533; F. K. (Kvapil), *Ruch 1885*, s. 200; B. F. (Frida), *Zlatá Praha 1885*, s. 243; š. (J. Kuffner), *NL 13., 16. a 21. 4. 1885*; T. (J. L. Turnovský), *Pokrok 13. a 14. 4. 1885* ●; ● ref. *Perspektivy*: F. Kvapil, *Ruch 1885*, s. 38; Č. (L. Čech), *Lit. listy 1885*, s. 12, 24, 37 ●; ● ref. *Selské balady*: E. Miřiovský, *Zlatá Praha 1885*, s. 211; F. K. (Kvapil), *Ruch 1885*, s. 182; B. Čermák, *NL 19. 3. 1885*; E. Š. (Špindler), *Podřipan 4. a 11. 4. 1885* ●; ● ref. *Jak táhla mračna*: Č. (L. Čech), *Lit. listy 1885*, s. 160; F. K. (Kvapil), *Ruch 1885*, s. 310 ●; ● ref. *Twardowski*: B. Čermák, *NL 20. 6. 1885*; E. Miřiovský, *Pokrok 11. 8. 1885*; Č. (L. Čech), *Hlídká lit. 1886*, s. 23 a pokr. ●; an.: *Rozsudek nad Twardowským, Lumír 1885*, s. 191; F. S. (Schulz): J. V., *Zlatá Praha 1885*, s. 10; ● ref. *Sonety samotáře*: B. Čermák, *NL 11. 12. 1885*; L. Šolc, *Hlídká lit. 1886*, s. 118 a pokr.; Č. (L. Čech), *Lit. listy 1886*, s. 9, 26; -p., *Světozor 1886*, s. 108 ●; ● ref. *Hudba v duši*: Č. (L. Čech), *Lit. listy 1886*, s. 190; Ar., *Světozor 1886*, s. 171; a., *NL 22. 2. 1886* ●; ● ref. *K životu*: L. Šolc, *Lit. listy 1886*, s. 286, 303; B. F. (Frida), *Zlatá Praha 1886*, s. 111; F. Zákrejs, *Osvěta 1886*, s. 276 ●; ● ref. *Sonety samotáře, Hudba v duši*: E. Miřiovský, *Květy 1886*, d. 1, s. 371; F. K. (Kvapil), *Ruch 1886*,

s. 159 ●; ● ref. Soud lásky: L. Šolc, Lit. listy 1886, s. 318, 333, 350; K. (F. Kvapil), Ruch 1886, s. 239; M. A. Š. (Šimáček), Světozor 1886, s. 379; A. Kraus, Rozhledy lit. 1, 1886/87, s. 161; B. F. (Frida), Zlatá Praha 1887, s. 447, 464; š. (J. Kuffner), NL 26. a 27. 5., 1. 6. a 22. 9. 1887; J. L. T. (Turnovský), Hlas národa 27. 5. 1887 ●; ● ref. Rabínská moudrost: M. A. Š. (Šimáček), Světozor 1886, s. 383; Q. (L. Quis), Ruch 1886, s. 256; B. F. (Frida), Zlatá Praha 1886, s. 383, 399; J. L. T. (Turnovský), Hlas národa 15. a 20. 5. 1886; š. (J. Kuffner), NL 18. 5. 1886; L. Šolc, Lit. listy 8, 1886/87, s. 8, 31 ●; ● ref. Exulantí: B. F. (Frida), Zlatá Praha 1886, s. 719; M. A. Š. (Šimáček), Světozor 1886, s. 718, 735; F. K. (Kvapil), Ruch 1886, s. 479; š. (J. Kuffner), NL 12. 10. 1886; F. O. Pisarevský (T. G. Masaryk), Čas 1, 1886/87, s. 17, 33, 55; L. Šolc, Lit. listy 8, 1886/87, s. 68; P. K., Hlídká lit. 1887, s. 17 a pokr. ●; ● ref. Zlomky epopoje: F. S. (Schulz), Zlatá Praha 1886, s. 734; -p., Světozor 1886, s. 812; E. Miřiovský, Hlas národa 3. 11. 1886; Č. (L. Čech), Lit. listy 8, 1886/87, s. 10 ●; ● ref. Pomsta Catullova: M. A. Š. (Šimáček), Světozor 21, 1886/87, s. 367; B. F. (Frida), Zlatá Praha 1887, s. 367; J. L. T. (Turnovský), Hlas národa 21. 4. 1887 ●; ● ref. Nad propastí: J. Flekáček, Vlasť 3, 1886/87, s. 704; B. F. (Frida), Zlatá Praha 1887, s. 510; J. Lý (Ladecký), Čes. Thalia 1888, s. 57 ●; ● ref. Dědictví Tantalovo: Ed. A. (Albert), Hlas národa 4. 12. 1887; Č. (L. Čech), Lit. listy 9, 1887/88, s. 233; F. S. (Schulz), Zlatá Praha 1888, s. 47 ●; z.: ref. Dědictví Tantalovo, Zlatý prach, NL 22. 12. 1887; an.: ref. Armida (původní netištěný text pro K. Kovařovice), Zlatá Praha 1888, s. 591; Č. (L. Čech): ref. Na domácí půdě, Lit. listy 10, 1888/89, s. 56, 69; ● ref. Různé masky: Č. (L. Čech), Lit. listy 10, 1888/89, s. 190; F. Kyselý, Hlídká lit. 1889, s. 185 a 220 ●; ● ref. Bratři: M. A. Š. (Šimáček), Světozor 23, 1888/89, s. 275, 287; J. Lý (Ladecký), Čes. Thalia 1889, s. 148, 223; J. L. (Lier), Lumír 1889, s. 167; Allegri (F. Kvapil), Hlas národa 23. 4. 1889; V. Vítězný, Lit. listy 11, 1889/90, s. 34 ●; ● ref. Hořká jádra: J. V. S. (Sládek), Lumír 1889, s. 324; Aristides, NL 8. 11. 1889; V. Vítězný, Lit. listy 11, 1889/90, s. 9; P. Skřivan, Vlasť 6, 1889/90, s. 157 ●; Šn. (A. Šnajdauf): ref. È morta, NL 11. 10. 1889; J. Haasz: ref. Dni a noci, Hořká jádra, È morta, Hlas národa 29. 12. 1889; ● ref. Dni a noci: F. S. (Schulz), Zlatá Praha 1889, s. 563; B. K. (Kaminský), NL 29. 11. 1889; V. Vítězný, Lit. listy 11, 1889/90, s. 142 ●; ● ref. Námluvy Pelopovy: M. A. Š. (Šimáček), Světozor 24, 1889/90, s. 179; V. J. Novotný, Zlatá Praha 1890, s. 142, 150, 162; V. Vítězný, Lit. listy 11, 1889/90, s. 210; J. V. S. (Sládek), Lumír 1890, s. 81; J. Lý (Ladecký), Čes. Thalia 1890, s. 79; A. Schulzová, Květy 1890, d. 1, s. 500; -ter (J. B. Foerster), NL 23. 2. 1890; š. (J. Kuffner), NL 26. 2. 1890 ●; E. K. (Krásnohorská): ref. překl. G. G. Byron: Hebrejské melodie, Světozor 24, 1889/90, s. 478; ● ref. Midasovy uši: M. A. Š. (Šimáček), Světozor 24, 1889/90, s. 575; J. Lý (Ladecký), Čes. Thalia 1890, s. 336; A. Schulzová, Květy 1890, d. 2, s. 628; α, Zlatá Praha 1890, s. 576; R., Hlas národa 8. 10. 1890; Astur (H. G. Schauer), Lit. listy

12, 1890/91, s. 33 ●; J. Voborník: J. V. a jeho Legenda o sv. Prokopu, Výr. zpráva obecného vyššího gymnázia v Domažlicích (1890, i sep.); F. Menčík: Pan Twardowski, Lit. listy 12, 1890/91, s. 5 a pokr.; ● ref. Hlasy v poušti: E. Albert, Hlas národa 16. 11. 1890; -k., Lumír 1890, s. 324; P., Hlídká lit. 1890, s. 418; Astur (H. G. Schauer), Lit. listy 12, 1890/91, s. 69 → Spisy (1917) ●; A. Kraus: Goethův Faust v překladě V., Světozor 25, 1890/91, s. 116 a 130; L. Šolc: ref. překl. Dante: Božská komedie, Peklo, Hlídká lit. 1890, s. 12 a pokr. (V. odpověď t. r. viz in KNIŽNĚ); ● ref. Fresky a gobelíny: an., Zlatá Praha 8, 1890/91, s. 107; Astur (H. G. Schauer), Lit. listy 12, 1890/91, s. 86 → Spisy (1917) ●; ● ref. Nové sonety samotáře: π (J. Patočka), Lit. listy 12, 1890/91, s. 295; J. Voborník, NL 1. 8. 1891; E. Albert, Hlas národa 20. 9. 1891; F. Kyselý, Hlídká lit. 1892, s. 58 ●; ● ref. Smír Tantalův: M. A. Š. (Šimáček), Světozor 25, 1890/91, s. 347, 359; V. J. Novotný, Zlatá Praha 8, 1890/91, s. 102 a pokr.; α, tamtéž, s. 358; š. (J. Kuffner), -ter (J. B. Foerster), oba NL 4. 6. 1891 ●; ● ref. Smrt Hippodamie: M. A. Š. (Šimáček), Světozor 25, 1890/91, s. 624; V. J. Novotný, Zlatá Praha 8, 1890/91, s. 571, 594, 606; α, Zlatá Praha 8, 1890/91, s. 623; -ter (J. B. Foerster), NL 7. a 10. 11. 1891; š. (J. Kuffner), NL 10. 11. 1891 ●; an.: ref. Bodláči z Parnasu, Zlatá Praha 9, 1891/92, s. 93; ● ref. Breviř moderního člověka: -a- (F. V. Vykoukal), Světozor 26, 1891/92, s. 226; F. S. (Schulz), Zlatá Praha 9, 1891/92, s. 84 ●; ● ref. Nové barevné střeby: J. Karásek, Niva 1892, s. 319; P. Šup, Hlídká lit. 1892, s. 454; F. X. Šalda, Lit. listy 14, 1892/93, s. 9 → KP 1 (1949) ●; jc (J. Jakubec): ref. Život a smrt, NL 18. 11. 1892; ● ref. Trojí políbení: A. Schulzová, Zlatá Praha 9, 1891/92, s. 587; š. (J. Kuffner), NL 14. a 20. 10. 1892; F. X. Šalda, Lit. listy 1893, s. 102 → KP 1 (1949) ●; F. X. Šalda: ref. Studie a podobizny, Lit. listy 14, 1892/93, s. 323, 340 → KP 1 (1949); B. M.: ref. Moje sonáta, Vlasť 9, 1892/93, s. 490; ● k čtyřcátinám: E. Albert, Světozor 27, 1892/93, s. 147, 158; Zlatá Praha 1893 (zvláštní dvojčíslo 13–14); Světozor 1893 (zvláštní č. 13); S. Čech, NL 15. 2. 1893; J. S. Machar, Nové proudy 1893, s. 65 → Knihy fejetonů 1 (1901) ●; ● ref. Potulky královny Mab: J. J. Veselý, Vlasť 10, 1893/94, s. 274; F. V. Krejčí, Lit. listy 15, 1893/94, s. 84, 103 ●; ● ref. Okna v bouři: -a- (F. V. Vykoukal), Světozor 28, 1893/94, s. 479; F. V. Krejčí, Lit. listy 15, 1893/94, s. 375; K. Dostál, Hlídká lit. 1894, s. 371; Jacques, NL 14. 9. 1894 ●; V. Lefler: Julian Apostata, Vlasť 10, 1893/94, s. 552; ● ref. překl. Moderní básníci francouzští: J. J. Veselý, Vlasť 10, 1893/94, s. 844, 948; S. Bouška, Hlídká lit. 1894, s. 327; J. Karásek, Rozhledy 4, 1894/95, s. 230 ●; J. Karásek: ref. ant. J. V. jako učitel lidstva a J. V. jako básník milostný (ed. H. V. Wunsch), Lit. listy 15, 1893/94, s. 11 a 175; A. Procházka: Kapitoly z patologie českého života dnešku, tamtéž, s. 27 → Polemiky (1913); Z. Przesmycki-Miriam in Antologie z básní J. V. (1894); T. G. Masaryk: Několik myšlenek o literárním eklekticismu (Twardowski), Naše doba 2, 1894/95, s. 314, 385 + (šifra T. G. M.) Za

dvě léta (ke sbírkám z 1893–94), tamtéž, s. 558, 659; F. S. (Schulz): ref. Kytka aster, Zlatá Praha 12, 1894/95, s. 48, 57, 71; Kj. (F. V. Krejčí): ref. Okna v bouři, Kytka aster, Rozhledy 4, 1894/95, s. 33; ● ref. překl. Tři knihy vlašské lyriky: F. X. Šalda, Rozhledy 4, 1894/95, s. 740 → KP 2 (1950); A-a. (A. Procházka), Lit. listy 16, 1894/95, s. 107, 201 ●; ● ref. Nové zlomky epopoje: Kj. (F. V. Krejčí), Rozhledy 4, 1894/95, s. 419; F. S. (Schulz), Zlatá Praha 12, 1894/95, s. 93, 108; K. Doštal, Hlídká lit. 1895, s. 256 ●; E. Krásnohorská: ref. Kytka aster, Nové zlomky epopoje, Osvěta 1895, s. 176; ● ref. Než zmlknu docela: J. K. (Kvapil), Zlatá Praha 12, 1894/95, s. 382; -a- (F. V. Vykoukal), Světozor 29, 1894/95, s. 334; A. Kolísek, Vlast 12, 1895/96, s. 87 ●; J. Karásek: K otázce, jak překládati, Lit. listy 16, 1894/95, s. 387; S. Bouška: ref. překl. Z cizích Parnasů, Tři knihy vlašské lyriky, Hlídká lit. 1895, s. 326; J. Mach: O antických motivech J. V., Program realky a vyššího gymnázia v Chrudimi (1895); ● ref. překl. Ch. Baudelaire: Alap (A. Procházka), Lit. listy 17, 1895/96, s. 2; F. X. Šalda, Rozhledy 5, 1895/96, s. 25, 70 → KP 2 (1950); J. Karásek, Niva 6, 1895/96, s. 29 ●; E. Krásnohorská: J. V., in České básnictví posledních dvou desetiletí, Osvěta 1895, s. 1022 a 1896, s. 55, 160; B. Ptáčník (F. X. Šalda): ref. Písně poutníka, Lit. listy 17, 1895/96, s. 348 → KP 3 (1950); L. Šolc: Příspěvky k ocenění antiky v básních J. V., Naše doba 3, 1895/96, s. 974 a pokr.; ● ref. Epponina: -r. (R. J. Kronbauer), Hlas národa 14. 11. 1896; J. K. (Kvapil), Zlatá Praha 14, 1896/97, s. 24 ●; J. Hilbert: V – foot-ball, Volné směry 1, 1896/97, s. 42 → Spisovatelé a vlast (1941), k tomu an., Lit. listy 18, 1896/97, s. 64; V. Dyk: Mládež football, Studentský sborník 1897, s. 32; B. Ptáčník (F. X. Šalda): ref. Poslední sonety samotáře, Lit. listy 18, 1896/97, s. 7, 32 → KP 3 (1950); ● ref. Marie Calderonová: J. K. (Kvapil), Zlatá Praha 14, 1896/97, s. 287; K. (F. V. Krejčí), Rozhledy 6, 1896/97, s. 704 ●; ● ref. Nové studie a podobizny: Quidam (F. X. Šalda), Lit. listy 18, 1896/97, s. 328 → KP 3 (1950); Kj. (F. V. Krejčí), Rozhledy 6, 1896/97, s. 797; F. V. V. (Vykoukal), Světozor 31, 1896/97, s. 406 ●; ● ref. Skvrny na slunci, Pavučiny: P. Maternová, Ženský svět 1, 1896/97, s. 207; D., Rozhledy 6, 1896/97, s. 1044; -zjz-, Lumír 26, 1897/98, s. 10, 22 ●; ● ref. Láska a smrt: F. X. Š. (Šalda), Lit. listy 19, 1897/98, s. 69 → KP 3 (1950); N-K (J. Kamper), Čes. revue 1, 1897/98, s. 615; -z-, Lumír 26, 1897/98, s. 96; K. K. (Kamínek), MR 1897/98, sv. 7, s. 95; K. (F. V. Krejčí), Rozhledy 7, 1897/98, s. 273; ECH (V. Štech), Zlatá Praha 15, 1897/98, s. 46 ●; ● ref. Bar Kochba: J. K., Lumír 26, 1897/98, s. 143, 155; D., Rozhledy 7, 1897/98, s. 950; -a- (F. V. Vykoukal), Světozor 32, 1897/98, s. 165; Quidam (F. X. Šalda), Lit. listy 19, 1897/98, s. 246 → KP 4 (1951); J. Karásek, MR 1898, sv. 8, s. 136; F. Zákrejs, Osvěta 1898, s. 825 ●; ● ref. Král a ptáčník: F. X. Š. (Šalda), Lit. listy 19, 1897/98, s. 214 → KP 4 (1951); -z-, Lumír 26, 1897/98, s. 192; K. K. (Kamínek), MR 1897/98, sv. 7, s. 179; -r. (R. J. Kronbauer), Hlas národa 22. 2. 1898 ●; ● ref. překl. Moderní básníci anglič-

tí: F. X. Š. (Šalda), Lumír 27, 1898/99, s. 274 → KP 4 (1951); J. Karásek, Lit. listy 20, 1898/99, s. 33; K., Čes. revue 2, 1898/99, s. 742 ●; ● ref. Překročen zenit: -a- (F. V. Vykoukal), Světozor 33, 1898/99, s. 550; S. (F. Sekanina), Čes. revue 3, 1899/1900, s. 354 ●; ● ref. O knihách a lidech: J. Karásek, Rozhledy 9, 1899/1900, s. 513; F. V. Vykoukal, Osvěta 1900, s. 269 ●; ● ref. V uchu Dionysiově: an. (J. Vodák), Čas 28. a 29. 12. 1900; š. (J. Kuffner), NL 29. 12. 1900; F. Zákrejs, Osvěta 1901, s. 154 ●; ● ref. Já nechal svět jít kolem: S. (F. Sekanina), Zlatá Praha 19, 1901/02, s. 456; L., Zvon 2, 1901/02, s. 418; E. Krásnohorská, Osvěta 1902, s. 444; -aprzk- (A. Pražák), Máj 1, 1902/03, s. 532 ●; ● ref. Votivní desky: M., Přehled 1, 1902/03, s. 68; A. Pražák, ČČM 1903, s. 191 ●; V. Č. (Červinka): ref. Duše – mimóza, Zlatá Praha 20, 1902/03, s. 600; ● ref. Má vlast, Duše – mimóza: A. Pražák, Máj 1, 1902/03, s. 532; E. Krásnohorská, Osvěta 1903, s. 468 ●; ● k padesátinám: V. Dyk, Přehled 1, 1902/03, s. 181; J. Voborník a F. V. Krejčí, Zlatá Praha 20, 1902/03, s. 182 a 186; -r. (R. J. Kronbauer) a F. Sekanina, Hlas národa 15., 16. a 22. 2., 1. 3. 1903; A. Pražák, ČČM 1903, s. 307, 449 ●; ● ref. Knížata: r. (F. V. Krejčí), PL 31. 10. 1903; -r. (R. J. Kronbauer), Hlas národa 31. 10. 1903; F. X. Hodač, LidN 3. 11. 1903; J. Lý (Ladecký), Zvon 4, 1903/04, s. 82, 99; -s-, Lumír 32, 1903/04, s. 59; P. (J. Pelcl), Rozhledy 14, 1903/04, s. 172; an., Přehled 2, 1903/04, s. 8 ●; ● ref. Fanfáry a kadence: -il-, LidN 19. 10. 1906; -a-, Máj 5, 1906/07, s. 241; A. P. (Procházka), MR 1906/07, sv. 19, s. 55 ●; S. K. Neumann: J. V., Mor. kraj 6. 4. 1907 → Stati a projevy 2 (1966); ● ref. Godiva: K. M. Č. (Čapek Chod), Zvon 8, 1907/08, s. 157; J. Kamper, Lumír 36, 1907/08, s. 68; fs. (F. Sekanina), Máj 6, 1907/08, s. 150; Nemo (K. B. Mádl), Zlatá Praha 25, 1907/08, s. 118; V. Červinka, Osvěta 1908, s. 65 ●; A. Pražák: J. V. v posledních šesti letech své práce, Zlatá Praha 26, 1908/09, s. 289; D. Stříbrný: Historická dramata J. V. o látkách českých, Výr. zpráva státní realky v Táboře (1908 a 1909); ● ref. Loutky: J. Matějka, Lumír 37, 1908/09, s. 308; K. Weinfurter, Máj 7, 1908/09, s. 216; F. V. Vykoukal, Osvěta 1909, s. 262 ●; ● ref. Skryté zdroje: O. Šimek, Novina 2, 1908/09, s. 380; F. Sekanina, Zvon 9, 1908/09, s. 364 ●; E. Krásnohorská: Lyrická trilogie (ref. Zaváté stezky, Korálové ostrovy, Skryté zdroje), Osvěta 1909, s. 81; ● ref. Strom života: A. Novák, Přehled 8, 1909/10, s. 713; R. (V. Červinka), Zlatá Praha 27, 1909/10, s. 263; F. Sekanina, Zvon 10, 1909/10, s. 318; -a-, Máj 8, 1909/10, s. 322; K. Fiala, MR, 1909/10, sv. 22, s. 330; F. V. Vykoukal, Osvěta 1910, s. 574 ●; -ejč- (J. Krejčí): ref. Skryté zdroje, Strom života, Naše doba 18, 1910/11, s. 295; ● nekrology: Máj 10, 1911/12, zvláštní číslo z 13. 9. (i sep. s tit Máj památce J. V.); F. X. Šalda, Novina 5, 1911/12, s. 649 → Duše a dílo (1913) + Čes. kultura 1, 1912/13, s. 27 → KP 9 (1954); J. Thon, Umělecký měsíčník 1, 1911/12, s. 328; V. Dyk, Lumír 40, 1911/12, s. 523 (k tomu F. X. Šalda: Viktor Dyk o J. V. r. 1903 a r. 1912, Novina 5, 1911/12, s. 523 → KP 9, 1954); K. (F. V. Krejčí) a G. Winter, PL 10. 9. 1912;

- A. Novák, P. V. (Váša) a M. Hýsek, LidN 10. 9. 1912; jv. (J. Vodák), Čas 11., 12. a 13. 9. 1912; J. S. Machar, Čas 12. 9. 1912; A. M. (Macek), PL 12. 9. 1912 → Stati o kultuře, umění a literatuře (1963); Ml. (J. Máchal), ČMF 1912, s. 468; P. Maternová, Ženský svět 1912, s. 223; F. V. Vykoukal, Osvěta 1912, s. 777; J. Folprecht, Pražská lid. revue 1912, s. 201; Středa 1912, zvláštní číslo 22–23 z 30. 10. (i sep. s tit. J. V.); F. Sekanina, Zvon 13, 1912/13, s. 19; A. Pražák, Zlatá Praha 30, 1912/13, s. 26, 40 ●; an.: Ohlas smrti J. V. v evropském tisku, Zlatá Praha 30, 1912/13, s. 22; J. Karásek ze Lvovic: Poezie J. V., Osvěta 1912, s. 724 + Drama J. V., Osvěta 1912, s. 808 + J. V. kritik a prozaista, Osvěta 1913, s. 8 + Překladatelská činnost J. V., Osvěta 1913, s. 99, vše → Tvůrčové a epigoni (1927); an. (F. Votruba): V. a Slovensko, Slovenský denník 1912, č. 175–177, 183–184, 188 → Vybrané spisy 1 (Bratislava 1954); F. X. Šalda: J. V. a kritika literární, Čes. kultura 1, 1912/13, s. 125 → KP 9 (1954); J. Borecký: J. V. a jeho poměr k slovanství, Slovenský přehled 15, 1912/13, s. 2 a pokr.; F. Husák: Česká historie v díle J. V. 1, 2, Výr. zpráva české realky v Čes. Budějovicích 1912 a 1913; A. Novák: J. V. v posledním období svého tvoření, Přehled 11, 1912/13, s. 457, 465, 483; ● ref. Meč Damoklův: F. X. Šalda, Čes. kultura 1, 1912/13, s. 249 → Duše a dílo (1913, Poznámky autorovy); Ant. Veselý, Čes. revue 1, 1912/13, s. 507; R. Medek, MR 1912/13, sv. 26, s. 214; M. (V. Martínek), MSIR 9, 1912/13, s. 203; L. N. Zvěřina, Osvěta 1913, s. 149 ●; ● ref. Prodavač biblí: F. X. (Šalda), Čes. kultura 1, 1912/13, s. 95 → KP 9 (1954); Tristan (V. Friedl), Zvon 13, 1912/13, s. 182 ●; F. Kubka: Antika v díle J. V., Zvon 14, 1913/14, s. 389, 415 + Studie o poměru J. V. k M. Lenauovi, ČMF 4, 1914/15, s. 27, 111; J. Thomayer: Vzpomínky klatovské, Zvon 15, 1914/15, s. 57, 78 + Pražské vzpomínky, Zvon 17, 1916/17, s. 21, 78; F. Strejček in Lumírovci a jejich boje kolem roku 1880 (1915); A. Novák: Tři studie o J. V., in Zvony domova (1916) + Návrat k V., Národ 1917, s. 496 a pokr.; K. V. Adámek: Bohumil Adámek a J. V. (i o kosp.), Zlatá Praha 1917, s. 442 a pokr.; F. X. Šalda: Dvě rozhodná léta v životě J. V.: 1875–1876, in Dopisy J. V. se Sofií Podlipskou... (1917) → KP 10 (1957) + Ještě V., Tribuna 1. 10. 1922 + Dílo J. V., Tribuna 25. 2. 1923, oboje → KP 12 (1959); F. A. Vondruška in V údolí světla a stínu (1922); F. Pražák: Dítě a dětství v poezii J. V., Zlatá Praha 1922, s. 382, 412, 434; O. Donath in Židé a židovství v české literatuře 19. století 1 (1923); A. Novák: Nové tažení proti J. V., Lumír 53, 1926/27, s. 98 (k tomu F. X. Šalda: V. da capo čili Staré a nové formy nesmrtnosti, Tvorba 1, 1925/26, s. 197 → KP 13, 1963); J. Máchal in Boje o nové směry v české literatuře 1880–1900 (1926); A. Pražák: Palacký, V. a pokus o legendu věku, Samostatnost 21. 5. 1926 → Míza stromu (1940); P. Fraenkl: Masaryk a V., Masarykův sborník 2 (1927); Lit. rozhledy 12, 1927/28, zvláštní číslo 1 (i sep.); K. D. Balmont: Svátek srdce, Lumír 54, 1927/28, s. 80; O. Fiala: Vittoria Colonna od J. V. a přátelství básníkovy se Sofií Podlipskou, ČNM 1928, s. 135; G. (F. Götz): J. V., NO 17. 2. 1928; A. Novák: Kniha básníkovy poledne (Život a smrt), Lumír 55, 1928/29, s. 8 + Rozbor V. veselohry Rabínská moudrost, Xenia Pragensia Ernesto Kraus... oblata (1929); K. Polák: Dva překlady Fausta, ČMF 16, 1929/30, s. 28, 138; J. Mukařovský: Varianty a stylistika (varianty sbírky Z hlubin), sb. Studie a vzpomínky prof. dr. Arne Novákovi k 50. narozeninám (Vyškov 1930) → Kapitoly z české poetiky 1 (1948); F. X. Šalda: V. intimní, ŠZáp 3, 1930/31, s. 73, 123; ● ref. Kvítí Perdity: Ad. Veselý, Lumír 57, 1930/31, s. 50; P. F. (Fraenkl), Naše doba 38, 1930/31, s. 374; F. X. Šalda, ŠZáp 3, 1930/31, s. 187; V. Brtník, Venkov 2. 1. 1931; K. Polák, PL 21. 6. 1931 ●; F. X. Šalda: Dva básnické osudy: Josef V. Sládek a J. V., ŠZáp 4, 1931/32, s. 337 → O předpokladech a povaze tvorby (1978); F. Strejček: O Vrchlického, Zvon 32, 1931/32, s. 720; J. Sajíc: Dramatický svět J. V., Čes. osvěta 28, 1931/32, s. 299 a pokr.; A. Novák: V. a Goethe, Goethův sborník (1932) + Dvacet let od smrti J. V., LidN 9. 9. 1932 + U sarkofágu J. V., Lumír 1932, s. 1 → Duch a národ (1936); B. Slavík: V. v kritice let devadesátých 1892–1898, Archa 1932, s. 232 (i sep.); J. Kvapil in O čem vím (1932); V. Tichý: J. V. a C. F. Meyer, ČMF 1932, s. 280; F. Sekanina: J. V., národní básník, Nár. politika 17. 2. 1933; J. Weil: J. V., RP 19. 2. 1933 (k tomu an., PL 21. 2. 1933); K. Hovorka in Jirásek, V., Jelínek. O jejich přátelství (1933); Ant. Procházka: Poznámky k srovnávacímu studiu díla J. V., ČMF 1933, s. 154, a 1934, s. 127; V. Černý: Don Juan Vrchlického, LF 1933, s. 37 + Španělská dramata J. V., LF 1934, s. 162 + Drobná literární žeh V. ze Španělska, LF 1935, s. 40; B. Vydra: V. a Poláci, Výr. zpráva Obchodní akademie v Praze-Karlíně (1934, i sep.); V. Tichý: Šumavská idyla J. V., ČMF 1936, s. 142, 243 + Apeninská idyla J. V., ČMF 1936, s. 247 + J. V. překlady P. B. Shelleye, ČMF 1937, s. 230, 362 (i sep.); ● k 25. výr. úmrtí: A. N. (Novák) a J. Kvapil, LidN 9. 9. 1937; G. (F. Götz), NO 9. 9. 1937; -á- (J. Rybák), RP 9. 9. 1937; B. Václavek, Mor. večerník 12. 9. 1937 → Literární studie a podobizny (1962); K. Bednář, Rozhledy 1937, s. 37; J. Fučík, Tvorba 1937, s. 577 → Stati o literatuře (1951); S. K. Neumann, Tvorba 1937, s. 600 ●; A. Novák in Ruchovci a lumírovci v boji proti křivdě a za právo (1938); J. Baborová: Výročí činu (V. a Michelangelo), KM 1939, s. 355; K. Šebor: Hlavní biblické motivy v básnickém díle J. V., Vlast 1939, s. 97 (i sep.); F. Halas: Lyrik, in J. V.: Strom života, Meč Damoklův (1941) → Imagena (1971); T. Vodička: Neznámý V., Akord 9, 1941/42, s. 341; K. Resler: Původská práva po J. V. 1912–1942, Právní praxe 1942 (i sep.) → sb. Čes. bibliofil Jaroslavu V. (1945); J. Hájek: Živý V., LidN 17. 2. 1943 → Letorosty (1974); K. Janský: Besedování s vydavateli (zásahy v edicích M. Novotného a J. Voborníka), LidN 6. 7. 1943; Ant. Veselý: J. V., in Neblednoucí podobizny (1946); V. Tichý: Svatopluk Čech a V., sb. Svatopluku Čechovi (1946) + Pantoum u J. V., LF 1946, s. 246 + Gazel J. V., LF 1947, s. 121; A. Novák: J. V. jako básnický

a kritický vykladač literatury, Ročenka Masarykovy univerzity 20 (1947) → Zoufalství a víra (1947); O. Králík: J. V., Osvobozený našinec 7. 9. 1947 → Platnosti slova (2001); J. Brambora: Šalda a V., KM 1947, s. 449; K. Linhart: Narození J. V., Lounský kraj 13, 1947/48, s. 5; J. Ludvíkovský: Dvojití setkání. V. a Lucretius, Masaryk a Platon, LF 1948, s. 244; V. Černý: J. Vrchlického Cid v zrcadle španělských romancí, Slovesná věda 2, 1948/49, s. 143; V. Tichý: Ritornel J. V., Slovesná věda 3, 1949/50, s. 186 + S. K. Neumann a J. V., tamtéž, s. 232; A. Bejblík: Ženské postavy ve V. dramatu, LF 1950, s. 262; A. Pražák: Herites a V., Slovesná věda 1951, s. 35; M. Ivanov: J. V. jako kritik soudobé společnosti, NŽ 1952, s. 1898; K. Krejčí: Historické cykly J. V., ČLit 1953, s. 15 → Česká literatura a kulturní proudy evropské (1975); Z. Vančura: Vzpomínky na J. V. jako na překladatele z angličtiny, ČMF 1953, s. 129 → Pohledy na anglickou a americkou literaturu (1983); V. Nezval: K jubileu J. V., LitN 1953, č. 9; M. Jungmann: J. V., Literatura ve škole 1953, s. 37; B. Křemenák: Slovanství J. V., Slovanský přehled 1953, s. 62; J. Hrabák in J. V. – Eduard Albert (1954) → Jedenáct století (1982); K. Krejčí: České látky v díle J. V., in J. V.: Mýty, Selské balady, Má vlast (1955); M. Pišut: J. V., Literární studie a portréty (Bratislava 1955); J. Magnuszewski: J. V. v Polsce, Česko-polský sborník vědeckých prací (1955); V. Čermák: J. V. prvotiny v Blahověstu, Duchovní pastýř 1956, s. 135; V. Kafka: Poznámky o jazyce J. V., Čes. jazyk 1956, s. 128; V. Tichý: Žurnalistická činnost J. V., ČLit 1956, s. 61; O. Bartoš: V. o Mickiewiczovi, Slavia 1957, s. 391; E. Hodoušek: V. překlady z Calderóna, ČMF 1958, s. 145; M. Ivanov: O některých názorech J. V. na umění, AUC Praha. Philologica 1959, č. 1, s. 51; V. Tichý: Giosuè Carducci v díle J. V., ČMF 1961, s. 88 (k tomu J. Bukáček, tamtéž, s. 179); J. Pechar: Poezie V. Huga v překladech J. V., SaS 1961, s. 186; J. Brabec: O básnickém díle J. V., ČLit 1962, s. 308; F. Buriánek in Literární Klatovy (1962); V. Tichý a J. Moravec in kat. J. V. v Lužanech (1962); V. Tichý: Závěrečný doslov k básnickému dílu J. V., in J. V.: Žeň času (1963); L. Lantová: Dílo J. V. v kritických bojích devadesátých let, ČLit 1964, s. 353; J. Brabec in Poezie na předělu doby (1964); J. Brabec, J. Brukner: Čtyři poznámky o V., in J. V.: Host na zemi (1966); L. Lantová: J. V. a kritika u lumírovců, in Hledání hodnot (1969); M. Lomičová: J. V. a česká technika, sb. Sto let České vysoké školy technické v Praze (1869–1969) (1969, s. 269); J. Polák: Šedesát let od smrti J. V. a J. V. Sládka, ČLit 1972, s. 563; R. Štastný: J. V. a J. E. Vocel, Čes. jazyk a literatura 23, 1972/73, s. 34; Z. Pešat in J. V.: Básně (1973); M. Krulichová: Barbora Dvořáková (1849–1941). Písemná pozůstalost (V. ošetřovatelky) (LA PNP 1975); V. Závada: J. V., Lit. měsíčník 1975, č. 1 → Krajina a lidé mého srdce (1975); J. Med: J. V. a česká literární dekadence, ČLit 1975, s. 541; D. Moldanová: Epika J. V. a jeho Selské balady, ČLit 1981, s. 15; R. Havel: Mistr formy, in J. V.: Zahradra slov (1983); V. Stejskal: Hle-

dání J. V., in J. V.: Před branami Eldoráda (1983); M. Blahynka: Básníkovo tvůrčí znovuzrození v lásce, in J. V.: Má nejdražší přítelkyně (1983); M. Svatoš: Básník a vědec (J. V. a J. Král), Literárněvědný sborník PNP (1984, s. 118); D. Moldanová: J. V., Selské balady, sb. Rozumět literatuře (1986); F. Buriánek: Klatovská kapitola J. V., in Z poetického Pošumaví (1987); A. Stich: J. V. a novodobá technicko-průmyslová civilizace, sb. Průmysl a technika v novodobé české kultuře (1988) → Od Karla Havlíčka k Františku Halasovi (1996); J. Janáčková: Z geneze Meče Damoklova, ČLit 1990, s. 235; zp. (Z. Pešat) in Slovník básnických knih (1990), Duch a svět, Hořká jádra, Okna v bouři, Strom života, Zlomky epopoje; B. Balajka: Svár V. s dobou, Tvar 1992, č. 39; E. Wiczazová: V. vidění věků, Českožidovský almanach 5755 (1994/95), s. 72; L. H. Augustin (L. Hlaváček): J. V. novoromantik a demokrat, Denní Telegraf 5. 2. 1994; J. Pechar: Šalda a V., sb. Kontext, překlad, hranice (1996) → Interpretace a analýza literárního díla (2002); S. Batůšek: Prátelství básníků (J. V. a S. Bouška), Akord 1996, s. 506; B. Althaus: J. V.'s Dichtung und Friedrich Nietzsche, sb. Bohemistisches Symposium am Slavisch-Baltischen Seminar der Universität Münster (1997); F. Větička: V. a Konopnicka, Opera slavica 1997, s. 44 + Loutka a loutky, tamtéž 1998, s. 42; H. Schmidová: Básnická a malířská obraznost v poezii J. V., ČLit 1998, s. 86; J. Janáčková: F. V. Krejčí ve sporech s V., ČLit 1998, s. 24 → sb. Za F. V. Krejčím (Čes. Třebová 2001); Z. Pešat: Z kapitoly české programové kritiky: F. X. Šalda a J. V., ČLit 1998, s. 229; J. Jiránek: Fibichova a V. Hippodamie – dílo muzeální nebo aktuální?, LitN 1998, č. 36; J. Gbúr in Hviezdoslav a česká poezia (Prešov 1998); Z. Jandová: J. V. a italská poezie jeho doby (Italský kulturní institut 1998, Collana di Italianistica sv. 3); M. Červenka: V. překlady Maeterlincka a počátky symbolismu, SaS 1999, s. 176 → Březinové studie (2006); H. Schmid: Die Hussitenliteratur bei J. V., sb. Tschechisches Barock – České baroko (Frankfurt n. M., Bern, New York, Paříž, Vídeň 1999, s. 261); J. Kudrnáč, M. Červenka: Komentář, in J. V.: Intimní lyrika (2000); D. Vlašínová: Čeští svěťci v díle J. V., sb. Pohledy na českou literaturu dvou století (2000); Z. Pešat: Úloha hudebních motivů ve V. lyrice, sb. Literární věda osudem i tvorbou, SPFF Ostrava, lit. věda č. 4 (2000) + Co dal J. V. devadesátým letům 19. století, sb. Septuaginta Paulo Spunar oblata (2000); P. Zajac: J. V., moderna a konec storočia, ČLit 2002, s. 625; M. Pohorský: Erotické intermezzo J. V., in J. V.: Sny o štěstí (2004); J. Kudrnáč: Dvojití zpracování antického mýtu v českém dramatu přelomu 19. a 20. století: J. V. a Jiří Karásek ze Lvovic, sb. Druhý život antického mýtu (2004); V. Křivánek: Dnes o mně mlčí se. J. V. a citová výchova generace 90. let, Tvar 2005, č. 12; K. Kolařík in Poetika druhého básnického období Jiřího Karáska ze Lvovic, ČLit 2005, č. 3; P. Kovařík in Literární otazníky. Mýty, záhady a aféry 2 (2005); M. Gaži in Hercynský hvozd: Končiny literární 2, Souvislosti

2005, ř. 3; H. Schmid: J. Vrchlickýs „historische Dramen“ im Streit zwischen Nationalismus und Kosmopolitismus, sb. Mezi texty a metodami (2006).

zp

Antonín Jaroslav Vrřátko

* 29. 5. 1815 *Staré Benátky*

(Benátky nad Jizerou)

† 19. 12. 1892 *Praha*

Literární historik a editor české literatury, znaleč řeckých dějin, filozofie a kultury; autor konvenčních romantizujících povídek s náměty z českých dějin, historických a didaktických básní, překladatel.

Otec byl měřtanem a hrnčím. V rodišti V. získal základní vzdělání; v pozdějších letech přispíval k národnímu probuzení svého rodného města (např. se 1846 podílel na zdejší české inscenaci opery G. Donizettiho Marie, dcera pluku). 1827–33 absolvoval německé gymnázium v Mladé Boleslavi (jeho národní uvědomění probudily návštěvy vlasteneckého kaplana J. B. Vlěka v Benátkách n. J.). Poté vystudoval v Praze tzv. filozofii (1833–35) a práva (1835–39). O prázdninách 1837 podnikl s přítelem F. L. Riegresem cestu po Moravě, Dolních Rakousích, Uhrách, Haliči a Slezsku, během níž se setkal s předními představiteli slovenské literatury. Za studií se pokoušel o literární práci, publikoval v časopisech a v almanachu Vesna, o jehož vydávání se s B. Jablonským zasadil. 1840–47 působil jako vychovatel v rodině barona F. Hildprandta v Blatné a ve Slabcích u Rakovníka; během této doby častěji pobýval v Itálii, hlavně v Benátkách a ve Florencii (přechodně tu vyučoval pět synů rakouského místokrále arciknížete Rainera). 1847–51 byl vychovatelem v rodině hraběte Harracha. Po celý čas svého pedagogického působení v tomto prostředí usiloval o získání šlechty pro českou národní věc (učil českému jazyku, seznamoval s českými dějinami a kulturou starších dob i se soudobými vlasteneckými snahami). Po 1851 se vrátil do Prahy a věnoval se soukromému bádání a spisovatelství. 1853 byl zvolen za člena muzejního Sboru pro vědecké vzdělávání české řeči a literatury a 1854 mimořádným členem KČSN (v obou institucích přednášel o vlastních objevech, popularizoval staročekské písemné památky, řeckou filozofii, náboženství aj.). Po smrti V. Hanky 1861 mu bylo nabídnuto místo hlavního knihovníka

Muzea Království českého, které vykonával až do své smrti, 1861–64 zároveň redigoval Časopis Muzea Království českého (ČČM). Funkcemi v četných organizacích a spolcích se podílel na českém vědeckém a kulturním životě: 1864 byl spoluzakladatelem matiční komise pro vědeckou činnost a v 70. letech členem komise pro vydávání starší české literatury, dále byl členem ČAVU, Ústřední matice školské a komise pro odborné názvosloví učebnic pro české školy, pracoval ve Sboru pro zřízení Nár. divadla, ve výboru Matice divadelní, ve Svato-boru; 1855 se ujal redakce památníku na oslavu příjezdu rakouského císaře a jeho manželky do Prahy (Perly české), 1867 se účastnil pouti českých politiků a kulturních pracovníků na moskevskou národopisnou výstavu. – Zemřel na následky zranění při střetu s fiakrem, pohřben byl na Olřanských hřbitovech.

Ve 30. letech V. uveřejnil několik básní s příležitostnou nebo vlastenecky historickou tematikou. V 60. letech vydal sbírku původních básní pro děti a mládež *Sedmikrásky*, kterou doplnil ukázkami ze starší české literatury. Výchovné básně a didaktická říkadla usnadňující nácvik mluvnických jevů uveřejňoval také v časopise Škola a život (verřoval i v knize *Vodopis Království českého...*). Více ambicí vkládal do svých původních povídek uveřejněných v časopise Květy a v almanachu Vesna a námětově čerpajících z českých dějin: *Liběna z Doupova z časů Vladislava II.*, *Kouzelnice Černoborka* (zdramatizována J. N. J. Šantlem, prem. 1846), *Snoubenci dražičtí z doby Karla IV.* a *Dívka z lesů aneb Poslední doby Rastislava Moravského z 9. století*. (Povídka Kletba, rovněž připravená pro almanach Vesna, byla cenzurou zkonfiskována.) Všechny vycházejí z triviální rytířské prózy kombinované s novodobými romantizujícími, případně sentimentálními prvky (motivy tajemství, rozervanosti, postavy mnicha, kata, poustevníka, motta z romantických skladeb soudobé literatury v čele jednotlivých kapitol apod.); soukromé, zvláště milostné osudy postav v nich většinou zastíňují matně načrtnuté historické pozadí. Pro své konvenční rysy, zejména psychologickou nepravděpodobnost děje a postav, byly také kritikou odmítnuty (např. F. Palackým v ČČM 1837). V dalších letech se V. beletrii věnoval jen okrajově: jediný pokus o beletristický cestopis *Dopisy a popisy zimního cestovatele* nepřekročil hranice dobové konvenčního mode-